

KULTŪRINIAI RYŠIAI IR EXPO 67

JONAS AISTIS

Didžiausia tautos nelaimė yra tautinės ambicijos netekimas: pamatė svetimą nekasdieninį ir ištiropo. Kriavo ir Horodlės aktus, manding, galėjo pasirašyti vien lietuviai ir niekas kitas. Pamatė, kad kryžiuotis 1313 metų didžiąją savaitę ties Skirsnemune pastatė pontoninį tiltą, ir paleido, kaip sakoma, ant trečio vainiko. Iš to istorijos būvyje ir susidarė menkystės kompleksas bei tūpėjimas prieš sveitmybes. Savo tarpe be pradžios ir galo rietenos, dažnai tūšties, kvailios, kenksmingos. Toms rietenoms elkovojama didesnė dalis visos tautinės potencijos.

Kaltas vaizduotės neturėjimas. Jau kad įkalks kokią surūdijusią geležėlę, tai išstius dešimtmečius nepalies. Turėjo nelaimės Juozas Tysliava užuomina žostelti dėl bendradarbiavimo su tėvynės lietuviais, ir prasiėjo "Vienybės" salamoniškų išminčių, pradedant Girnakaliu ir baigiant Zatorium, erzelis, kuriems tuščiažodžiavimo pakalka ilgioms dešimtmečiams.

Bendradarbiavimas prasidėjo kur kas prieš Juozo Tysliavos pareikškimus ir pasibaigė tik su okupacija. Iš pradžių labai slapta, paskui pusiau slapta, po to atsirdo bravūrininkų, ir taip tolydžio vis drąsiau ir garsiau, bet iš to nei ten išganymo, nei čia pražūtis aš dar nematau. Gali, žinoma, be jokio pavojaus bet katrai pusei tas erzelis ir tėtis...

Vieną reikia pasakyti, kad ana pusė turi kažkokius užsi-brėžtus tikslus, o šioje pusėje visos tikslas yra patsai priešginiavimas. Reikia sukurti ir susi-gyventi su mintimi, kad ana pu-sė gudresnė. Ji ant savo meške rės pagauna daug didesnes žu-veles, kaip "Vienybės" girna-kaliai. Į jų gudriai užspėta bu-čių įkūpija pasaulinio masto valstybininkai, mokslininkai, me-nininkai, net Rahner tipo teolo-gai.

Niekad bendradarbiavimas su kraštu taip visomis vaivorykš-tės spalvomis nepažydo, kaip 1967 metų birželio 30 dienos "Vienybės" numerį. Čia, kaip sakoma, reikia atiduoti didelį kreditą talentingam Salimėjos Narkelūnaitės objektyvui. To-kių taiklių nuotraukų vargu ar kuris mūsų didžiai diplomuotas fotografas bepadaro. Esu tik-

ras, kad tik retas dalyvis yra tiek pamatęs, kiek jinai nufoto-grafavo.

Prie tų nuotraukų pridėsiu kelias savo pastabas. Pirmame puslapyje dainuoja solistas Vac-lovas Daunoras. Ranga ir lai-kysena tikras Enrico Caruso brolis: itališkai pasiūto švarko artistiška mašastinė apykaklė ir rankogaliai, itališka bel can-to poza. Pabuvo sezoną ar du Ital'ioj, ir jau visas lietuvišku-mas, kaip iš atkimšto butelio alus, išsikvėpė. O prie solisto keturi cirkine butaforija ap-rengti jaunikačiai dūdeles pu-čia. Kiek žemiau, kampe, solis-tė Elena Saulevičiūtė. Ta, aiš-kliai matyti, Italioj nebuvo. Gyimis galėtų būti ir lietuviš-kas, bet laikysenoje aiškiai ky-šo katiušos su kūju ir piautuvu poza...

Parodos eksponatai. Vis tos pačios juostos... Cukriniai avi-nėliai... puodynės, kilimėliai, impozantiškos vitražų maketės. Ansamblis Lietuva skystas. Kuriam galui reikėjo vežti skra-balus, chromatines kankles?.. Mergaitės su tautinių drabužių erzacais... Gal ir didelių pastan-gų dėka programa ir labai vir-tu-oziška atlikta, bet iš pažiū-ros pats ansamblis skurdokas ir skystas. Tikrai žmoniškai ir kultūringai atrodo vienas sty-ginis kvartetas...

Gyvųjų asmenybių galerija daug įvairesnė. Laikraštiniųko Alberto Laurinčiuko gymis bū-dingas, bet daugiau jis primena kaimo kailiadirbį ar arklį gul-dytoją negu žurnalistą. Toks la-bai lengvai gali įžiūrėti ir sep-tintą dolerio pusę.

Pats įdomiausias iliustracijų puslapis pavadintas Susitikimai su svečiais iš Lietuvos... Tai ta-rybinės Lietuvos grietinėlė: Barkauskas, Kairys, Piliušenko ir Vildžiūnas. Visi keturi atvy-kę tarybinių, ne partinių dar-buotojų vardu, nors visi figū-ruoja taip pat ir Lietuvos KP OK. Salomėja Narkelūnaitė pradeda savo iliustracijas cyp-komuniste Leokadija Diržins-kaite-Piliušenko, užsienių reika-lų ministre. Tai elegantiškai ap-sitaisiusi ir gražiai susiukavusi moteris. Kokie jos ryšiai su užsieniu? Koks tasai užsienis? Kur jis prasideda ir kur baigiasi? Vis tai smulkmenos, kurios galėtų būti labai įkalbingos. Iš jos atviros šypsenos galima būtų spėti, kad ji visai nediplo-matiškai džiaugiasi galėdama "užmegzti diplomatinis ryšius" su niujorkiete Adele Bataliene... Gal mano kada nors galėsianti pasikeisti notomis. Ir tai, pa-sakysiu, nebūtų taip maža, kaip kitam gali atrodyti...

Asmeniškai man akin krito viena nuotrauka: buv. Lietuvos operos solistė Elzbieta Kardelienė (montrealietė) kalbasi su Vilniaus miesto burmistru J. Vildžiūnu. Pokalbis atrodo gana nuoširdus: solistė smiliam baksnuoja žetonuotą švarko at-lapą, o gal ruošiasi sagas skai-

Vytautas Kasiulis

Paryžiaus kampelis — Montmartre (litografija)

tyti. Vilniaus burmistro gymis stambus ir impozantiškas. Tas veidas geriau tiktų netašytų akmenų miestui negu lakiam Vilniaus barokui, bet Vilnius, kaip jau vieną kartą esu išsi-taręs, yra įnoringas miestas ir jį savivaldyti reikia vildžiūniško kumščio.

Stebėdamas tą nuotrauką, su simaščiau. Žinoma, čia laisvas kraštas, ir kaip kas išmano, taip save gano. Tačiau, jei man kada būtinai reikėtų užmegzti kultūrinius ryšius su koku nors žymesniu pareigūnu iš Lie-tuvos, tai labai diskretiškai, prieš ištiesdamas ranką, pa-klausčiau: Dovanokite, ar ne-būsitė kartais kada nors pra-eityje savo baltų rankelių brolių krauju suteptę?..

Kažin, ar "Vienybės" girna-kaliams yra žinoma, kad Vil-niaus miesto burmistras kartais

teikiasi ne tik naganą ar nagai-ką, bea ir plunksną pamiklinti. Teikites pasidžiaugti burmistro stiliumi: "Lemtingąją 1941 me-tų birželio 22 aš sutikau darbe (buvo tada toks darbo stilius — naktimis). Iš savo kabine-to Valstybės saugumo valdybos rū-muose išėjau jau gerokai po vi-durnakčio, nutaręs kelias iki ryto likusias valandas pamie-goti mieste, savo bute, o die-na vykti į Valakumpius pas šeimą" (J. Vildžiūnas: Vilniaus šeimininkai, Pergalė, 1967 m., Nrj 6, 120 p.). Ar neįsidedėtinos Vilniaus burmistro pareigos bai-saus birželio dienomis? O buv. Lietuvos operos solistei nei plau-kai stojasi, nei jos šiuorpas kre-tyje savo baltų rankelių brolių krauju suteptę?..

Nebūkime naivūs ir nemany-kime, kad rusai aukštus sostus ir šiltas vietas lietuviams dėl gražių akių dalina, ar jas loteri-

jos būdu paskirsto. Nereikia nei sakyti, kad visi Salomėjos Nar-kelūnaitės užfiksuoti tarybiniai pareigūnai iškilo taip vadina-mais asmenybės kulto metais, tai yra, pačiomis kruviniausio-mis lietuvių tautos genocido die-nomis. Išžiūrėkite, kaip jie vi-si tvarkingai ir gražiai apsitai-se, kaip jie išskyrus visai pliką Vilniaus miesto burmistrą, gra-žiai susiukavę plaukus. Nei jiems juostų, nei jiems žiokelių, nei jiems kaspinėlių, nei jiems cirko drabužėlių, nei jiems skra-balų, nei jiems dūdelių reikia. Visa tai ne jiems, o nūdienai liaudžiai, kuri, kaip baudžiavo-se, didžiūnams puošiasi, dainuo-ja ir šoka...

Zmogus gali prarasti tėvynę, artimuosius, turtą, sveikatą, ir vis tiek dar būti žmogumi. Zmo-gus, manding, kurs praranda savigarbą, viską praranda.

IŠCENZŪRUOTASIS VALANČIUS

G. DOVINIS

Guli prieš mane ant stalo, 1965 metais Vilniuje dailiai iš-spausdinta ir 15000 tiražu išlei-s-ta knygelė: M. Valančiaus Pa-langos Juzė. Tikrai pasidžiaugi, kad ten leidžiamos mūsų klasi-kų knygos, atskleidžiančios y-pač jauniesiems skaitytojams di-delį gimtosios kalbos grožį, o tuo pačiu skatinančios jos ir apskritai lietuviškos meilę. Kny-gelės gale pridėtas rešėnių i-terminių žodžių žodynėlis ir pa-aškinimai, kuriuose pateikiama leidinių biografiniai ir nurodomi redagavimo principai (apskritai laikomasi A. Kalniaus 1947 me-tų leidimo).

Sudomino paskutinis paaiški-nimų sakiny: "I dabar patei-kiama leidimą neįdėtos giesmės apie šventuosius ir dainos apie sukilimus bei jas lydį tekstai". Kad praleistos giesmės, daug stebėtis netenka. Bet kokios gi tos dainos apie sukilimus?

Atsiskleidžiu po ranka pasi-taikiusį senesnį Palangos Juzės leidimą. Palyginus paaiškėja, kad ten buvo tik viena tokia daina. Penktame savo vakare Palangos Juzė sako: "Paklausy-kite, kaimynai, mano dainelės, parašytos metuose 1832". To-liau pateikiama 40 eilučių daina

Lietuvoje išleisto M. Valančiaus "Palangos Juzės" viršelis, pieštas A. Každailio

jau atein tikri lenkai po valdžia Gelgudo; Nebišleisma iš Zemaičių jau mes gyvo gudo". Apsi-vertė mergina, bet ir gyvė jo drąsumą: "Jok sveiks, tarė, jaunikaiti, duok gudams pažin-ti. Jog žemaičiai neduos veltui savo žemės minti". Atvykusius sukilėlius priėmė vadas Šima-nauskis: "Muskitės, tarė, vaika-liai, už jūsų liuosumą. Nerūš-kit nerietelių nei anų daugū-mo". Kilo kruvina kova: "Tai išklause, puolė kartu ant čerkė-sų būrio. Tuojaus eiles jų su-maišė, vyresnį nudūrė. Paskiau krito, plovė, badė, iš šaudyklių šaudė. Kur tikta gudą pamatė i kalinį gaudė. ...Virtu kupetoms maskoliai, kūnais žeme dengė. Vieni negyvi gulėjo, kiti amžiu bėnė. Bet ir mūsų daug kare-i-viu ten užmerkė akis. O vardus jų ir pavardes anūkaį apsakys". Maskolių pervarsos, vis dėlto, neatlaikydami, "gelbėtojai mū-su, Visi kartu pasitraukė ant rubežiaus Prūsų." Čia jaunika-lis parašė atsisveikinamąjį laiš-ką mylimajai: "Einu jau į Pran-žiją, turi tai žinoti, Palauk biški, vėl sugrįšiu jūsų išliuo-suoti". Kodėl toji daina iš leidi-nio buvo išcenzūruota, kome-n-tarai, rodos, nereikalingi.

Kertinė Parasė

UNIVERSALIĄ SCHEMĄ APVILKIME MODERNIAIS
LIETUVIŠKAIS RŪBAIS

Koks yra mūsų tautinės kūrybos įnašas lietuvių tau-tai, kurią savo menu keliame, ir koks yra mūsų įnašas pa-sauliui, kuris kartais mus pas-tebi? Ar išeivijos kūryba sa-vo kokybe užims mūsų tauti-nėje kultūroje reikšmingą vietą?

Visų pirma, kas yra tauti-nis menas? Atrodo, beveik kiekvienas kraštas pasaulyje turi susikrovęs nemaža is-torinių ir emocijų įvykių, kuriuose naujų menininkų kartos visuomet randa įkvė-pimo tautinei patriotinei savo kūrybai. Meilė savam kraš-tui, atsidavimas jo siekia-miems idealams, jo politinių, militarinių, intelektualinių ar paprastų pilkųjų herojų prisiminimai įkvepia kuriančio menininko vaizduotę. Štai Si-belijaus didinga "Finlandija", Čaikovskio "1812", Delacroix 1830 m. revoliuciją vaizduo-janti "La Liberté", Dvora-kas, Bartokas, Sandburgas, o taipgi ir mūsų Krėvė "Šarū-nė" iškilmingu ar švelniu mo-tu ne vieną kartą savo kūry-boje iškelia tautinę vėliavą.

Vis dėlto, meniška ekspre-sija istorijoje ne visuomet švie-tė tokiom ryškiom tautinėm spalvom. Ji buvo taipgi uni-versali, kosmopolitinė, nes me-nas savo jėga tada jungė vi-sas tautas. Tik po Amerikos ir ypač Prancūzų revoliucijų menas buvo pakinkytas socia-linių revoliucijų ir tautinių at-gimimų judinimui. Nors "Li-berte" pasidarė visiems uni-versali, atskiros tautos ją siekdavo individualiai — tau-tiškai. Ir tik šios, čia paminė-tos universalios idėjos vėliav-augimdė tautinį meną.

O kas yra tautybė, patrio-tizmas? Tautybė, be abejo, yra mūsų gimimo, kalbos ir papročių visuma ir vidurkis. Su patriotizmu yra kiek sun-kiiau: vieni jį laiko teigiama, kiti net neigiama tautiškumo apraška, o jos polinkis į na-cionalizmą yra laikomas kar-tais net pavojingu. Gyvenant emigracijoje, krašto netekimas beveik visus mus padaro patri-otais. Tad ir abejojimas bet kurio emigranto patriotišk-umui čia pasidaro beveik ne-jtikimas.

Tačiau mūsų didžiausia pro-blema yra mūsų kūryba, kai eiliniam ir dargi politiniam išeiviui patriotizmas ir polti-škas sekimas ("gal jau išlais-vino kraštą?") tampa jo kas-dienine dunoa. Jis kitkam dažnai neturi nei laiko, nei intereso. Jis yra patenkintas, galėdamas praleisti laiką ki-tų panašių būrelyje, ir tokie siauresni kontaktai jam yra malonesni už kitokį, kartais gana problematišką pasaulį. Jei jis kuria, jo iš atminties įsivaizduojamas kraštas pra-randa realius išmatavimus ir jo kūryba linksta daugiau į praeties nostalgiją, jos stili-zaciją, paviršiaus motyvus ar apamai į "praeties har-monizaciją". Ir čia kažkas,

atrodo, pakerta jo kūrybinį originalumą.

Ar, svetimojo gyvenda-mas, kūrėjas nepajėgia matyti toliau už savo paliktojo krašto ir jo kultūros ribų? Tiksliai sunku atsakyti. Bet viena yra aišku, jis nemato tų kultūrinių skirtumų, kurie išryškėtų jo paties didesniai kūrybiškumui, jei jo akys la-biau atsivertų ir jį apsupan-tį pasaulį. Juk kaip reliatyvi vis dėlto atrodo mūsų temati-ka prieš tikro kūrėjo jėgą, pavyzdžiui, kad ir skaitant amerikietį V. Sinclair, apra-šantį lietuvių senosios kartos emigrantų gyvenimą Chicago je ("Jungle"). Jam "apie ką" turi mažiau svarbos už "kaip". Ar mūsų kūryba nepagyvėtų, jei apvilktume nemirštančią, universalią schemą moder-niais lietuviškais rūbais? Jei kitos tautos tai daro, kuo mes esame geresni už juos?

Prie mūsų pamėgtos nostal-giškos ir triumfalinės temati-kos neužmirškime ir kitų ne-mirštančių temų, kaip meilės, baimės, neapykantos, pavy-do, šykštumo, džiaugsmo, nuostabos, apgailestavimo, nu-sivylimo, keršto, desperacijos, komiškumo ir kitų, dar ne-išmėgintų žmogaus emocijų paslapčių. Sekspyras ne vie-ną iš jų kaip tik sėkmingai išstudijavo.

Be to, originalių naujų ta-lentų įvertinimui ir padrašini-mui reikia kažko daugiau už eilinį "kaip gražu", o —visuo-menė jiems suprasti turėtų koptelėti aukščiausi už papras-tos tolerancijos tašką. Tik tuomet, nors ir daug praradę ir atskirti nuo tautos kamie-no, nors išsigandę pražūties kitų tautų šešėlyje, vis dėlto paliksimė vertingą kūrybinį įnašą ir tautai, kurią savo kū-ryba keliame, ir pasauliui, ku-ris visgi nėra toks abejingas mūsų pastangoms, kaip mums atrodo.

Universalių idealų troški-mas ne vienu laikotarpiu me-nininkams buvo impulsas grįž-ti prie tautinės dirvos. Bet kuo didesnis buvo meninin-kas, tuo kilnesnis buvo jo pat-riotizmas; kuo siauresnis bu-vo jo akiratis, tuo ribotesnis buvo jo darbas. Nors ir mū-sų motyvacija bus tautinė, tarp tautinės ekspresijos ir tarptautinės ekspresijos ir universalus pripažinimo. Pa-vojus glūdi tame, kad tautiškumas gali lengvai nuslysti į siaurą soviniizmą ar karštą fa-natizmą. Tada tautiškumas nu-skrįs pats save, išplėsdama-s savo šaknis ir nepalikdama-s nieko jį supančiam pasau-liui. Kūrybingumas tada bus jo pirmoji auka.

Laimei, kaip kiekvieno tau-toj, taip ir mūsų jaunų ir vy-resnių išeivių tarpe vis dar at-siranda ta kūrybinė dvasia, ku-ri parodo tikrą universalų idea-lą, iš kurio laisvės šaknų gimė ir pats tautiškumas.

P. Min.

Šiame numery:

- Universalią schemą apvilksime moderniais lietuviškais rūbais.
- Kultūriniai ryšiai ir Expo 67.
- Išcenzūruotasis Valančius.
- Grafika ir grafikai.
- Antano Rūko dramaturgija.
- Antano Rūko eilėraščiai.
- Palangos reorganizacinę konfe-renciją prisiminus.
- Gražiausios pasaulio kapinės.
- Carl Sandburgo eilėraščiai.
- Karl May, indėnų kultas Vokie-tijoje.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.

GRAFIKA IR GRAFIKAI

Vienos meno šakos istorinė raida ir pasiektieji rezultatai

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

VALENTINAS RAMONIS

Mūsų meno istorikai linkę manyti, kad grafika Lietuvoje, palyginti su kitais Europos kraštais, pasirodė gerokai vėliau. Prileidžiama, kad ji Lietuvoje atėjo iš Vokietijos ar Prancūzijos, o gal net ir iš abiejų kraštų tuo pačiu laiku. Tik ne iš Lenkijos, kaip lenkų istorikai norėtų. Lenkijoje grafika atsirado dar vėliau negu Lietuvoje. Kaip gerai žinome, pirmosios lietuviškos knygos buvo spausdinamos Karaliaučiuje. Iliustruotos raiziniiais, iš ten jos pasiekdavo Lietuvą. Iš Prancūzijos grafika tikriausiai Lietuvoje atėjo lošimo kortų pavidale. Tokios kortos buvo Lietuvoje labai mėgiamos. Jos buvo pradėtos spausdinti net Vilniuje. Bet Vilniaus spaustuvininkai, nesuskubdami patenkinti visų pareikalavimų, jas importuodavo iš Paryžiaus. Paulius Galaunė, savo knygoje "Lietuvių liaudies menas" sako, kad lietuvių grafika prasidėjo 1710 metais, ar trupučiu dar anksčiau. Jis remiasi tais metais atspausdintu ir iki šių dienų išlikusiu medžio raiziniu, kuris, jo nuomone, yra ankstyviausias Lietuvos grafikos pavyzdys. Bet reikėtų suabejoti, ar mes galime tuos 1710 metus laikyti tikslia grafikos pradžia Lietuvoje. Mano nuomone, ji atėjo ir buvo lietuvių menininkų praktikuojama jau kur kas anksčiau. Karai, sukilimai, gaisrai ir kitos nelaimės, neskaitytą jau vartojamų blogų daiktų ir prasto popieriaus, o ypač mažo žmonių intereso tuos kūrinius išlaikyti, sunaikino visus ankstyvesnius ir daugelį vėlesnių pavyzdžių.

Grafikos atėjimą į Lietuvą daug anksčiau negu yra manoma galime paremti ir ankstesnių grafikos išpopuliarėjimu kituose kraštuose ir visiems žinomiems Lietuvos ryšiams su ano meto Vakarų Europos šalimis.

Jeigu mes laikytume aplanai grafikos prasidėjimo data tuos metus, kuriais yra pažymėtas pirmasis jos pavyzdys, tai 1446 metai būtų grafikos atsiradimo metai Europoje. Raizinis, pavadintas "Kristus vainikuojamas erkėmis", darytas 1446 metais nežinomo vokiečių menininko, laikomas pirmuoju išlikusiu grafikos darbu. Bet yra žinoma, kad jau 1441 metais lošimo kortos su medžio raiziniiais buvo spausdinamos Italijoje. Jų pavyzdžių nėra likę, bet jos yra minimos anų laikų dokumentuose. Kodėl tad mes turime būtinai laikyti tik 1710 metus grafikos atsiradimo data Lietuvoje?

Vokietija, būdama artima Lietuvos kaimynė, mums atnešė ne tik daug blogo, bet ir daug gero.

Kultūrinių kontaktų su ja mes negalėjome išvengti, kaip minėjome, pirmosios lietuviškos knygos buvo taipgi ten spausdinamos. Nors tos pirmutinės knygos dar nebuvo ryškiau iliustruotos, bet jų viršeliai ir vinjetės jau būdavo tikri medžio ar metalo raiziniai. Vien tas faktas sako, kad grafika Lietuvoje turėjo pasiekti daug anksčiau. Jau nuo šešiolikto amžiaus tokių knygų pradėjo ateiti į Lietuvą, kas kartą turėdamos vis daugiau ir daugiau iliustracijų. Negi jau lietuvių jų nepastebėjo ir nemėgino tų iliustracijų nukopijuoti ar bent jų imituoti? Jeigu mes pavelėdome daug kitų dalykų iš Vakarų jau labai seniai, tai kodėl ne grafiką? Be to, kaip jau anksčiau minėjau, pritrūkus Lietuvoje lošimo kortų, jos buvo importuojamos iš

Šv. Pranciškus

Lietuvių liaudies medžio raizinis (18 amž.)

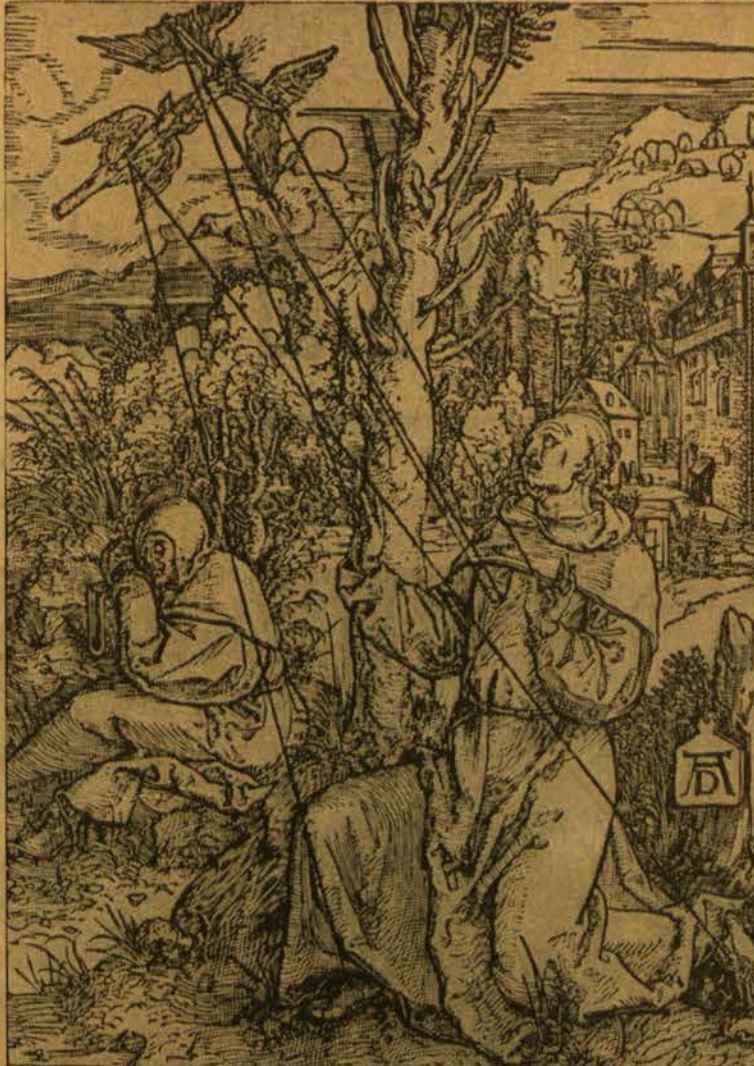
kitų Europos kraštų, kur jos jau buvo išplitusios nuo penkiolikto amžiaus antros pusės. Tad ir grafikai aplanai ateiti į Lietuvą 200 metų nereikėjo.

Norėčiau dar vieną faktą iškelti. Šešiolikto šimtmečio Europoje buvo labai mėgiama kopijuoti grafikos būdu garsųjų dailininkų (Duerio, Rafaelio, Rubenso) darbus. Tos kopijos sklido po visą Europą, tikriausiai patekdamos ir į Lietuvą. Jos dažniausiai vaizdavo religines temas. Anot meno istoriko Ga-

jau šešiolikto ar septyniolikto amžiuje galėjo patekti į Lietuvą iš Vokietijos.

Reiktų manyti, kad žemiai, gyvendami arčiau Vokietijos, buvo pirmieji, kurie grafika susidomėjo. Dievdirbiai, jau nuo neatmenamų laikų mėgę medyje drožinėti, rado grafikoje naują savęs išsakymo būdą. Žinoma, visa tai buvo daroma dar ir dėl religinių temų gyvos paklausos. Žmonės, susirinkdami į šventoves ar kitokias stebuklingas vietas, norėdavo iš jų parsinešti

VI
Nepriklausomoje Lietuvoje grafika atėjo tik Kauno Meno mokyklai susiorganizavus. Toje mokykloje isikūrė grafikos studija, kuri buvo vadovaujama A. Galdiko ir M. Dobužinskio. Dobužinskis buvo taip pat atidares

Albrechtas Duereris (vokietis, 1471-1528) Šv. Pranciškus (medžio raiz.)

ir savo mėgiamų šventųjų ar savo patronų atvaizdus. Čia dievdirbiai rado gerą rinką savo darbams. Todėl ir senoji lietuviška grafika buvo beveik išimtinai religinių temų. Tie šventųjų paveikslėliai plito po visą kraštą. Iš pradžių jie buvo tik juodi ant baltos popieriaus. Bet vėliau pradėta juos dažyti gana ryškiais spalvomis. Raizytojai buvo daugumoj savamoksliai ir darbo technikoje nepatyrę, tad ir nesistengė raizinių tobulai išbaigti. Paveikslai atrodė gana grubūs ir primityvūs. Bet vis dėlto jie jau turėjo savotišką lietuvišką charakterį, kurį juos skyrė nuo kituose kraštuose daromų raizinių. Ano meto tokių raizytų lentų Lietuvoje yra mažai išlikę. Vokiečių ir lenkų istorikai ir meno tyrinėtojai suskubo jas surinkti ir nusivežti į savo kraštų muziejus. Kelios tokios lentos vis dėlto dar buvo regimos Telšiu ir šiaulių etnografinių muziejuose. Bet daugelis jų žuvo istorijos bėgyje. Paskutinis lietuvių liaudies grafikos kūriny, išlikęs iki šių dienų, buvo gaminamas 1853 metais. Po to senoji lietuvių grafika jau nesireiškė iki nepriklausomos Lietuvos atkūrimo.

Susidarius "Ars" ir "Formos" menininkų grupėms, grafika susilaukė dar didesnio dėmesio. Šios dvi grupės sutraukė apšiai talentingų kūrėjų, kurie vienkiau ar kitokiu būdu pasireiškė grafikoje. "Ars" grupei priklausė

ir dar privačių savo grafikos studija. Nuo šio laiko grafika jau ėmė augti, pritraukdama vis naujų ir talentingų dailininkų, kurių pavidėmis jau galima atžymėti naujosios grafikos pradžią. Tarp vyresnių dailininkų, kuriuos galime laikyti grafikos laikotarpio pionieriais, tekty suminėti M. K. Čiurlionį, T. Daugirdą, P. Galaunę, A. Varną ir A. Galdiką. Šis pastarasis, be kita ko sukūrė daug knygų iliustracijų lietuviškomis temomis. Iliustravo "Lietuvišką pasaką", kurios buvo išverstos į prancūzų kalbą ir išleistos Prancūzijoje.

Susidarius "Ars" ir "Formos" menininkų grupėms, grafika susilaukė dar didesnio dėmesio. Šios dvi grupės sutraukė apšiai talentingų kūrėjų, kurie vienkiau ar kitokiu būdu pasireiškė grafikoje. "Ars" grupei priklausė

P. ŠILEIKIS, O. P.

Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. ban. dažai, Spec. pagalba kopoms (Arch. Support) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2350 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. Prospect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Seštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telefonas: WAlbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683

DR. K. G. BALUKAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street

Tel.: PROspect 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7808

DR. S. BIEŽIS

CHIRURGAS

Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3 trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telefonas: WAlbrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-Glos ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Seštad. 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal susitarimą. Ofiso telefonas: 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv., 1-4 vakar. 7-9 antr., penktad. 1-5, treči., ir sešt. tik susitarus.

sė: V. K. Jonynas, T. Kulakauskas, J. Steponavičius ir kiti. "Formos" grupei — P. Augius, A. Dargis, V. Jurkūnas, A. Kučas, V. Petravičius, V. Ratas, T. Valius ir daugelis kitų. Jie ypač pasireiškė knygų iliustravimo srityje.

Lietuvių grafikų darbus sudomėjo net kitos Vakarų Europos valstybės. 1934 metais lietuvių grafikai buvo pakviesti dalyvauti parodoje Čekoslovakijoje. Vokiečių okupacijos metais Lietuvoje veikė dvi grafikos studijos, viena prie Kauno Taikomosios dailės mokyklos, vadovaujama J. Steponavičiaus, ant-ria prie Vilniaus Meno akademijos, kuriai vadovavo T. Valius.

Ofiso — HE 4-5758.

DR. M. BUDRYS

ALERGIJA

2751 West 51st Street

Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-3 val. Seštadieniais 1-2 val. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

Ofs. 735-4477, Rez. PR 8-6900

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akuserija ir moterų ligos

6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867

DR. B. GAIZIONAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė akuserija ir moterų ligos

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)

Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Seštad. 12-3 val. popiet

Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220

Namų rez. PROspect 8-0081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKSA

GYDYTOJA IR CHIRURGE

VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antr., ketvirt., ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v. v. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika

2815 W. 71st Street

Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 8 v. v. Sešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir seštadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir seštadienį tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(Lietuvų gydytojas)

3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Seštad. 12-3 val., o trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienį. Seštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Pirmad., antr., ketvirt., ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Seštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso tel. RE 7-1168

Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street

Telefonas HEimlock 6-3545

(Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773; Rez. PR 6-4732

DR. A. MAGIONAS

CHIRURGAS

2858 West 63rd Street

Valandos: pirmad., ketv., 5-8 val. antr., ir penkt. 1-4 val.

Pirminėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)

Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Seštad. 9 v. r. — 2 v. p. p.

Pokario išeivijoje lietuvių taipgi gražiai užsirekomendavo, išreikšdami savo darbuose savitą lietuvišką charakterį ir dalyvaudami svarbiose bendrinėse parodose šalia kitų kraštų garsųjų grafikų. Freiburge šalia Taikomosios dailės mokyklos veikė ir grafikos studija, vadovaujama T. Valiaus ir kuri laiką Krivicko. Iš šios studijos išejo gražūs būrys naujų grafikų, kurie lig šiol spėjo pulkiai pasireikšti. Tarp jų galima suminėti: A. Kurauską, Ž. Mikšį ir ypač R. Viesulą. 1945 metais Augsburgėje buvo išleista 40 medžio raizinių komplektas, kuriame buvo sudėta P. Augius, V. (Nukelta) 8 psl.)

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Tel. ofiso PR 6-7900; Namų 925-7697

SPEC. VIDAUS LIGOS

5159 South Damen Avenue

Valandos: 9 val. p. p. Iškylus trečiadienį

Tel. 423-2660

DR. E. RINGUS

RENTGENOLOGAS

9760 S. Kedzie Ave.

Val., pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadienį ir sešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street

Prieš šv. Kryžiaus ligoninė

VAL.: pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Seštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.

Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.

Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus

4455 S. California Ave., YA 7-7881

VAL.: 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadieniais uždaryta; seštadieniais nuo 10 v. r. iki 4 val. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ PUSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA

Ofisas 2454 West 71st St.

Val. antr., nuo 2-5 popiet, ketvirtad. nuo 6-8 vak.

Ofiso telefonas: 776-2880

Rez. telefonas: PR 6-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS

AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA

PRITAIKO AKINIUS

15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.

Kabineto tel. 687-2020

Namų tel. 836-1071

Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. REliance 5-4410

Rez. tel. GRovehill 6-0617

Valandos: pirm., ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v. antr., ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir chirurgija

Ofisas 2750 W. 71st Street

Telefonas 925-8296

Valandos: 2-8 v. v. penktad. 10-12 v. r. 2-8 val. vak. Sešt. 1-4 v. vak. Sekmad. ir trečiadienį — uždaryta.

Rez. tel. WA 5-3090

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS

Ofisas ir rez. 2632 W. 59th St.

Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val.: pirm., antr., ketv., ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštad. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS

2454 West 71st Street

Pirminėja ligonius tik susitarus

Val.: 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiadienį ir seštadienį uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPECIALYBĖ AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

2524 West 69th Street

Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Seštadieniais 1 iki 4 val. Trečiadienį uždaryta

Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS

Antano Rūko dramaturgija

Rašytojas Antanas Rūkas mirė liepos 21 d. Chicagoje, eidamas šešiasdešimtuosius savo amžiaus metus. Velionis mūsų kultūriname gyvenime reikėsi kaip dramaturgas, poetas, beletristas, režisierius, aktorius ir laikraštininkas. Išleistas jo poezijos knygos: "Posmai" (1938), "Bokštai, meilė ir buitė" (1951) ir "Mano tautos istorija" (1966). Romanas "Suzalotiejai" pasirodė 1958 m. Tačiau plačiausiai A. Rūkas reikėsi kaip dramaturgas. Čia spausdinamas Antano Rūko dramaturgijos aptarimas yra paimtas iš "I. Lasvė" fondo leidžiamos knygos "Laisvojo pasaulio lietuvių literatūra 1945-1967 m.". Knygoje visą šio laikotarpio mūsų dramaturgiją kaip tik aprašo Stasys Santvaras.

* 120

Poetas ir dramaturgas Antanas Rūkas, pats aktorius ir režisierius, tremty visų pirma pasirodė su 2-jų veiksmų linksniu nutikimu, pavadintu "Bubulis ir Dundulis". Aitvaras teatras 1945 m. Detmole, Vokietijoje, tą veiklą pastatė ir su juo apkeliovo daugelį lietuviškų stovyklų anglių ir amerikiečių zonose (vaidinta 35 kartus). Ant. Rūko "Bubulis ir Dundulis" dar buvo statytas Anglijoje, Pietų Amerikoje, Kanadoje, Chicagoje, Los Angeles, Rockforde ir kt. Vadinasi, veiklas yra daugelio "skaitytas" scenoje ir daug kam pažįstamas.

Be "Bubulio ir Dundulio", Ant. Rūkas tremty parašė dar šiuos dramos veikalus: vieno veiksmo komediją "Prapuolusios laimės ieškojimas", 1951 vaidintą Chicagoje ir kartotą Detroite, Mich., vieno veiksmo komediją "Kojinės", 1952 m. vaidintą Chicagoje, o 1963 m. Los Angeles, Calif., dviejų veiksmų eiluoatą vaidinimą vaikams "Algis Dalgis Gaidžiakojis" (Mokytojų s-gos premijuotas ir 1956 m. išleistas), 3-jų veiksmų komediją "Vieno kiemo gyventojai", vaidintą Vaidilos teatro Clevelande, Ohio (JAV LB Chicago apygardos) išleista 1961 m.) ir penkių veiksmų vaidinimą mažiems ir dideliems "Svajonių šalis" (parašyta 1957 m.). Turint prieš akis tremtinio ir naujakurio gyvenimo sąlygas, reikia tarti, jog tie Ant. Rūko draminiai darbai, yra nemenkas derlinys.

"Bubulis ir Dundulis" — komedinio pobūdžio pjesė, parašyta jambiškai, išsiūbėjus į klasikinės komedijos formą, kur autorius meta ne tik idėją, bet pasirodymą ir visų veikalo veikėjų "laiminga ateitim". Man regis dėl to "Bubulio ir Dundulio" pabaiga yra ištęsta ir kiek susilpnina pagrindinių veikėjų pergale, nes šioj pjesėj vargu būtų

STASYS SANTVARAS

reikalinga Agulę apvesdinti su Girdžium, o Rožę su Saltekšniu — pakanka, kad laimėjo Radasta ir Dobilas. Tačiau Ant. Rūkas nėra naujokas dramaturgijos ir teatro mene, tad jo valia pasirinkti vienokią ar kitokią "Bubulio ir Dundulio" atomazgą.

Savo mintimi "Bubulis ir Dundulis" yra giminingi Vaidilės "Rimams ir Nerimams" (kaip ir St. Santvaro pjesė "Kaimynai"), nors Ant. Rūko veikale įvykiai yra savaimingi ir nesantika tarp dviejų kaimynų ky-la gal ne tiek dėl dingusio bičių spiečiaus, kiek dėl jų ambi-

minimais, dar vis tebesikabinas į laimės ieškojimą, savotiškai padedąs stumti priekį pjesės įvykius. Idomūs yra Bubulis ir Dundulis, Radasta ir Dobilas, Rožė ir Agulė, šiek tiek blankesnis piršlys Tarulis ir senbernis Saltekšnis. Jų visų santykius bei susidūrimus Ant. Rūkas kuria kaip prityręs teatro meno žinovas.

"Bubulio ir Dundulio" kalba yra li i ir sklandi, nors vietomis jamba galėtų būti dar geriau išieškoti. Aplamai ši Ant. Rūko pjesė, kaip man rodosi, dar nėra savo dienų baigus — ji dar ne sykį sugrįš į lietuvių teatrinę sceną.

"Algis Dalgis Gaidžiakojis ir gauja pabaisų" — Ant. Rūko

Antanas Rūkas kalba Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, vienos parodos atidarymo proga. Nuotrauka V. Norėlo

cijų ir karštų charakterių. Kai juodu truputį atvėsta — grįžta draugystė ir taika.

Ant. Rūkas pjesės veikėjus kuria ryškiais bruožais, moka jais žaisti, dramini veiksmą tai tempdamas, tai vėl atleisdamas. "Bubulio ir Dundulio" apstu idomių įvykių ir situacijų. Veikiančių asmenų charakteriai yra būdingi šio autoriaus teatrui. Pats originaliausias veikėjas, kaip man atrodo, yra senbernis Girdžius, gyvenęs jaunystės prisi-

"dviejų veiksmų vaidinimas vyrams ažuolams ir pipirams vabalams". Toks veiklėlio apibūdinimas pakankamai išryškina jo pobūdį ir tikslą — pabaisų būrį atversti, padaryti darbščių bičių šeima. Autorius tikslą pasiekia, teleidamas pabaisoms apkulti tik Vytuką Dobiliuką, kuris ilgainiui tampa gaujos vada ir įjungia juos į geras darbus. Gerai pastatytas ir suvaidintas, šis Ant. Rūko vaidinimas bus gerai suprantamas y-

pač šio laiko "vyrams mūrams ažuolams ir pipirams vabalams".

"Vieno kiemo gyventojai" — 3-jų veiksmų komedija, kur Ant. Rūkas pakrypsta į žaismą, į satyrą, net į groteską. Autorius nenurodo nei laiko, nei vietos, kada ir kur komedijos veiksmas vyksta. Tik iš vaidmenų apibūdinimų ir veikalo įvykių gali suvokti, kad "Vieno kiemo gyventojai" tai keletas paveikslų iš vadinamųjų DP gyvenimo Amerikoje. Iš pavardžių jie yra lietuviai, bet tokie žmonės gali būti ir ne lietuviai. Vadinasi, komedija gali būti gyva šiandien ir rytoj, vienu ir kitu gali būti vaidinama ir suprantama. Tuo požiūriu "Vieno kiemo gyventojai" yra bendrai žmogiškas komedinis kūrinys.

Komedijos veikėjai beveik visi be išimties yra negatyvūs tipai. Jonas Balala, tariamas rašytojas ir bedarbis dažytojas, gyvena su dviem kaimynėmis ir dar iš trečios pinigų vilioja; Adelė Prigultienė, veiksmo pradžioje gyvena su namų savininke, dėl Balalos riejasi su Pagaliene; Petras Prigultis, buvęs policijos vachmistras, pasirodęs tik trečiam komedijos veiksmo, iš savo žmonos namų iškrausto Balala, bet su regimu tikslu savo namuose iškrausto Stasę Prigultienę; Benediktas Miglopūta, buvęs mokytojas, ir yra miglopūta; Ona Miglopūtienė, norėjusi nakti su kitu iš namų pabėgti, tiesiog prašosi vyro apkulima; Kotrė Palalienė, našlė, val vienintelė veiksmo būtybė, niekam pikto nedaranti, tik išsi-velianti i barnius su Prigultiene dėl Balalos; Stasytė Prapuolienytė, pana, įstaigos tarnautoja, pradžioje atrodanti rami ir naivoka, pasirodė, sugeba išeiti su vyru, per naktį negrįžti namo ir net gerokai išgerti; Stepnas Kudašius, studijavęs filosofiją, atrodo ty nerealiosios komedijos asmenybė, palinkęs į valkatavimą, bet ir jis neatsisako nei vyno, nei moters. Tai, va, tokie yra "Vieno kiemo gyventojai".

Tačiau negatyvūs komedijos personažai anaipol nėra autorius nusikaltimas. Veikliai tai jo žvilgsnis į gyvenimą ir žmones, gal stebėjimų ar išgyvenimų patirtis, paskatinusi jį sukurti tokį, o ne kitoki komedinių personažų būrį. Nors vietomis ir sugrotoskinti, savo vidumi jie yra gyvi ir realūs žmonės.

"Vieno kiemo gyventojai" — gerai orsanizuotas vaidinimas, pilnas veiksmo, žaismingumo ir puikių sceninių situacijų. Komedijos dialogai, parašyti proza, yra sklandūs, žaismingi ir samojingi. Veikalo kompozicija Ant. Rūko giliai apmąstyta ir sėkmingai nugalėta. Man rodo-

si, jog "Vieno kiemo gyventojai" neabejodami galim rikiuoti j mūsų gerųjų tremties komedijų gretą.

"Svajonių šalis", penkių veiksmų vaidinimas mažiems ir dideliems, yra alegorinis Ant. Rūko veiklas, savo esme didaktinis veiklas. Daktaro Klajūno Lietuvos didžiulė knyga apie Svajonių šalį, jaunuolio Vyto aptikta senuose ir apeleistuose mokslininko namuose dideliame mieste, sužadina jo paties ir jo draugų ryžtą tos šalies ieškoti.

Ilgon ir pavojeingon kelionėn išieina Vytas, Algis ir Dana, juos paseka ir kartais jiems padeda iš pavoje ištrukti jų draugas padauza Arvis. Svajonių šalies ieškotojai visų pirma patenka į baltųjų nekenčiančius indėnus (veiksmas pavadintas "Džiunglėmis"), vėliau Besočių žemėn, kur viešpatuoja godumas ir sukaulėjimas, po to Velnių karalystėn ir, vargais negalais iš jos ištrūkę (kai savo tarpe susirėja Velnių karalius ir Velnių bobutė), nusikamave ir pailse, jaunuoliai pradeda klaidžio ti krašte, kurio nepažįsta, nes

ANTANAS RŪKAS

Eilėraščiai iš knygos "Bokštai, meilė, buitė"

UŽMIRSTAS ŽIEDAS "FLEURS DU MAL" PUSLAPIUOSE

Išeinant iš namų ant stalo liko "Fleurs du mal" — pageltę puslapiai auksinių žodžių. Labai norėjusi sugrįžt atgal ir perskaityt, kaip nuliūdimas širdį skrodžia.

Gal būtų prieblanda tada, ir aš sėdėčiau balkone, matydamas bažnyčių bokštus ūkuose, ir Vilnius gatvė temtų prieš mane, barokan ir miglon namus įspusi.

Aš versčiau puslapi po puslapio svajingas ir ramus, kol prieblando nakties pražūtų raidės. Staiga... lyg neramumas koks ūmus, lyg tolimo, užmiršto džiaugsmo aidas.

iš puslapių, kur apie gaivalingą meilę, gėlę iškristų — užmiršta, sudžiūvusi... Maldauju, mylima, atei, atskirk atliek paguost manęs bežuvančio.

Išėjai gėlę kažkada, kai buvome laimingi gal... Dabar man šermeninę giesmę gieda, nes juk be Vilniaus, be tavęs, aš — fleur du mal, suvytęs, nelaimingas žiedas.

SVAJONĖ

Kad aš turėčiau mažą butelį mažoj gatvelėj švento Ignato, tai ten gyvenčiau, laimingas būčiau. Tai ten gyvenčiau tūkstantį metų.

Ten man skambėtų varpai bažnyčių, o jiems pritartų mažoji varpeliai, ir aš nušvies kasdien klausyčiaus, kaip aidi garsas lenktom gatvelėm.

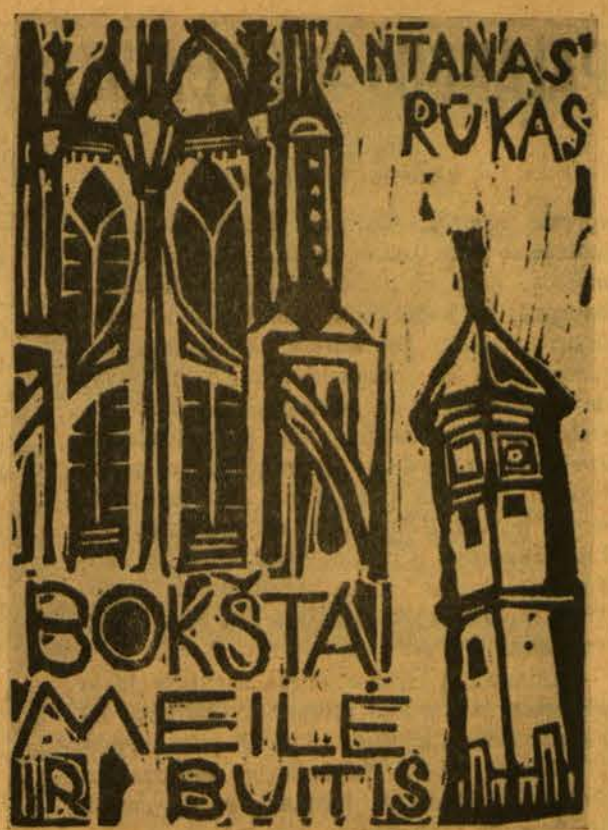
O šalta žiema mano butely malkos spragsėtų krosny didžiulėj, aš atsilosęs knygas skaityčiau arba stebėčiau mielą mėnulį.

Kai nusibostų šitas jaukumas, ečiau žiūrėti, kaip aikštės bala, ir glamonėčiau miesto baroką, pats atsislėjęs kokio portalo.

Paskui lankyčiau gerus kaimynus — poną Oginskį, senį Sapiegą ir pažiūrėčiau, ar Radvilaitė skliautuotam rūme vis tebemiega.

Ir vėl sugrįžčiau savo butelin, mažon gatvelin Ignato švento, kūrėnčiam krosnį, eiles rašyčiau, išmintį semčiau iš foliantų.

Nepasilgčiau jokio downtowno, iškryžavoto rėksnia's plakatais. Mažoj gatvelėj, mažam butely tai ten gyvenčiau tūkstantį metų.

Antano Rūko eilėraščių rinkinio viršelis. Dail. Z. Mikšio lino raizynys.

ZVAIGŽDELE

Kiek dangių žvaigždžių! Koks skirtumas švyti! Tik mano žvaigždės niekur nematyti.

Visą naktį vaikštau po dangum didingu — svetimos žvaigždės lyg nereikalingos:

rieškučias prisemčiau palypėjęs bokstan, bet... nėra žvaigždės, kur atrasti trokšt.

Neiškok, berneli, ant Dunojaus kranto, ir tavęs žvaigždė Vilnių nesuranda.

Juk tavo žvaigždė blykstanti, geltona, verkia apkabius bokstą švento Jono.

LAISKAS BERZELIUI

Ak, berželi žalias, mano tiek lankytas! Kaip tu besvyruoji vakarėlis, rytas?

Kas tave aplanko, tamsią naktį graužia? Kas lapelį žalia, prie širdies priglaudžia?

Stovi tu ten vienas ir liūdnei dūmoji... Kad turi širdelę nieks nepagalvoja.

Ir manęs neguodžia. Kartais nusijuokia, kad man baisiai trūksta net berželio tokio;

kad aš toks benamis, niekad nemylėtas, kad gražiausiam mieste nerandu sau vietos.

Niekad nesurasin. Pas tave sugrįšiu ir, lyg mylimiausią, kaip lankiau — lankysiu.

ATSISVEIKINIMAS

Ant tavo lango gėlių vazonėliai — mažyčiai, geltoni žiedeliai, o tu — tik graudi pasakėlė ant mano gyvenimo kelio.

Skendo, nuskendo ir mano akys. Skendo pavasaris ievų kvėpėjime. Tu nesakyk — nusidėjome — daugelis šitai pasakė.

Nenusidės žiedas žiedui, klajinas drugelis drugeliui... Kvalios tos ašaros! Rieda. Nušluostyk. Štai mano skarelė.

PALANGOS REORGANIZACINĖ KONFERENCIJA PRISIMINUS

Ateitininkų istorijos nuotrupos

DOMAS JASAITIS

(Tėsinys iš praėjusio šeštadienio)

Gal ateitininkų moralinė ir kultūrinė stiprybė ir buvo priežastis tų smūgių, kuriuos politinės baudžiosios režimas kirtė tai organizacijai.

*

Antrasis pilnatis posėdis

Visi užplanuoti kultūriniai ir meniniai pasireiškimai buvo įvykdyti. Visos komisijos ir ekspertai baigė jiems patikėtus darbus. Tad liepos 19 d. 9 val. ryto parke prasidėjo antrasis ir paskutinis konferencijos pilnatis posėdis. Svarstyto medžiaga gerai paruošta. Darbas vyksta. Kan. Pr. Kuraitis referuoja bendrųjų įstatų projektą. Jie susideda iš dviejų dalių: ateitininkų principai bei pareigos. Šioje dalyje formuluota ideologija. Antroji — apma Ateitininkų Federacijos įstatus, kurie apibrėžė organizacijos santvarką Federacijos sudėtinių dalių savitarpus santykius ir valdomųjų organų kompetenciją ir funkcionavimą.

Prieš balsavimą žodis duodamas prof. St. Šalkauskiui. Jis padarė įvadą į bendruosius įstatus. Ateitininkų ideologiją sudarė, atsivėlgiant į tris pradus: pilnutinį gyvenimo idealą, teigiamas tradicijas ir racionalų

pažangumą. Pirmasis pradus reikalauja, kad ateitininkas ruoštųsi ir būtų pilnutis žmogus. Antrasis įpareigoja atsivėlgti į tai, kas žmonijos pasiekta gero. Ateitininkas nepivalo turėti apriorinio nusistatymo griauti visa, kas jau pasiekta. Trečias reikalavimas išryškina tai, kad ateitininkas privalo eiti pažangos keliu ir kurti naujas kultūrinės ir moksline vertybes. "Ateitininkų sąjūdis yra lietuvių tautai antrasis, būtent — dviasiškas atgimimas. Ateitininkas yra lietuvis patriotas, sąmoningas, susipratęs katalikas, inteligentas, aktingas visuomenininkas ir aukštos kokybės specialistas savo profesijoje. Ateitininkas laikosi katalikiškos pasaulėžiūros ir pripažįsta Katalikų Bažnyčią autoritetinę religijos saugotoja. Ateitininkas įsigyja gilaus religinio išsimokslinimo, grindžia savo asmenį ir visuomenišką gyvenimą katalikiška — krikščioniška dora ir kovoja su pasaulio dechriantizacija. Ateitininkas tautiškomis lytėmis įgyvendina visuotinąjį kristinės kultūros idealą. Tuo pačiu jis vengia siauro nacionalizmo. Referentas pabrėžia, kad ateitininkas yra inteligentas, pasižymis savybėmis: turėti aiškų protą, pagrįstą moksliu subrendimu, jautrią sąžinę, kilnią, entuziastšką širdį. Ateitininkui šeima yra pirmos svarbos problema. Jos sėkmingam išsprendimui jis pasiruošia visapusiškai. Ateitininkas visuomeniškų santykius grindžia

draugiškumu ir solidarumu, o aukščiausiu visuomenės siekiu jam yra visuotinis susidraugavimas/kristinio solidarumo pagim-dais".

St. Šalkauskiui baigus savo rafinuoto stiliaus ir kupiną gilių minčių exposė, kan. Pr. Kuraitis perskaitė būsimos Federacijos įstatus. Jie buvo priimti be pakeitimų. Ateitininkų Federacija buvo įkurta. Šioje dienotvarkės vietoje turėjo būti visa virtinė paskaitų pranešimų, išryškinančių Ateitininkijos būsimus darbus, būtent: mūsų keliai, religiniai at-kų siekimai, tautinė idėja ateitininkijoje, dorinio laimėjimo keliai ir at-kų kultūriniai

Vasarotojai renka gintarą Palangos pajūryje.

vadu.

Čion teks padaryti mažą nukrypimą nuo temos. Vyriausio vado rinkimai sudarė gana aštrią įtampą tarp dviejų rivalizuojančių at-kų grupių. Senoji gvardija, kuri nuo pat pradžios at-kų susiorganizavimo buvo sąjūdžio priešakyje ir Lietuvoje ir tremtyje, kuri besąlyginiai įsigijungė į kovą už nepriklausomybę ir valstybės atkūrimą, kuri savo jaunatvišku entuziazmu pagelbėjo krikščioniškomis politinėms grupėms laimėti rinkimus ir atsistoti prie valstybės vairo, buvo at-kų sąjūdžio kūrėjas Pr. Dovydaičio pusėje. Tačiau jaunesnioji at-kų karta, susiformavusi jau kitokiose sąlygose, linko į St. Šalkauskį, kuris, grįžęs iš Šveicarijos, tapo vienu iš žymiųjų Kauno universiteto profesorių, kilnių at-kų ideologų ir visos katalikiškos visuomenės porte - parole.

Ir Dovydaičis ir Šalkauskis buvo ideologiškai labai artimi. Pirmasis, tur būt, buvo radikalesnis socialinių problemų sprendime, mėgo tiesioginį veikimą masėse: pavasarininkai, darbininkų draugijos, ateitininkų ekskursijos autobusais ar laivais. Jo žygiuose daug panašumo į šv. Povilo veiklą.

Antrasis buvo kitokio sukirpimo ir kitokio stiliaus — fizinio ir intelektualio — asmuo. Jis ir savo išore ir reiškiamų minčių tūriu, jų dėstymo būdu darė didesnį įspūdį j asmenis, augusius ir susiformavusius miestinėje civilizacijoje. Ta grupė teigė: "Inteligenti organizacija reikalauja daugiau, elegancijos, geriau apdoroto žodžio... Čia (rinkimus) nulėmė džentelmenas prieš kaimietį" (V. V. laisškas, 12. 30. 66). Ateitininkams nebuvo lengva vado kandidatus uždavinti iš- (Nukelta į 4 psl.)

PALANGOS REORGANIZACINĖ KONFERENCIJA

(Atkelta iš 3 psl.)
spręsti, nes jų abiejų dorybės buvo tokios didelės, o ydos tokios mažos, neesminės. Ir nežinia, kaip būtų užkulisinis susikirtimas baigsis, jei jiedu abudu nebūtų savo "gvardijas" maišinę, bet kurstę. Galop buvo sutarta rinkti St. Šalkauskį vadu, o Pr. Dovydaičių padaryti at-kų garbės pirminku. Tačiau, tur būt, rivalizuojančių grupių nesutarimai buvo padariniai gilesnių priežasčių, dar tuomet nespėjusių išryškėti. 1927 m. sutarimas buvo tik formalus, nepanaikinas skilimo elementų. Pr. Dovydaičiui ir St. Šalkauskiui mirus, galutinas skilimas įvyko 1946 m. Jis ir iki šiandien dar nėra išgyventas.

Rinkimai į kitus organus nesukėlė jokių rūpesčių. Į vyr. Federacijos tarybą buvo išrinkti: Eduardas Turauskas — pirm. vysk. M. Reinsys, prof. V. Mykolaitis - Putinas, dr. Pakštas ir kun. M. Krupavičius — nariai. K. Šapalas tapo generalinis sekretorius.

Į Revizijos komisiją buvo išrinkti: A. Juška, D. Jasaitis, F. Kemėšis, Pr. Jucaitis ir B. Vitkus, o kandidatais — R. Dulskis ir A. Kūdikinskas.

Garbės teismą sudarė: St. Ladygienė, L. Bistras ir J. Urmonas. Jo kandidatais buvo Z. Starkus ir Pr. V. Raulinaitis.

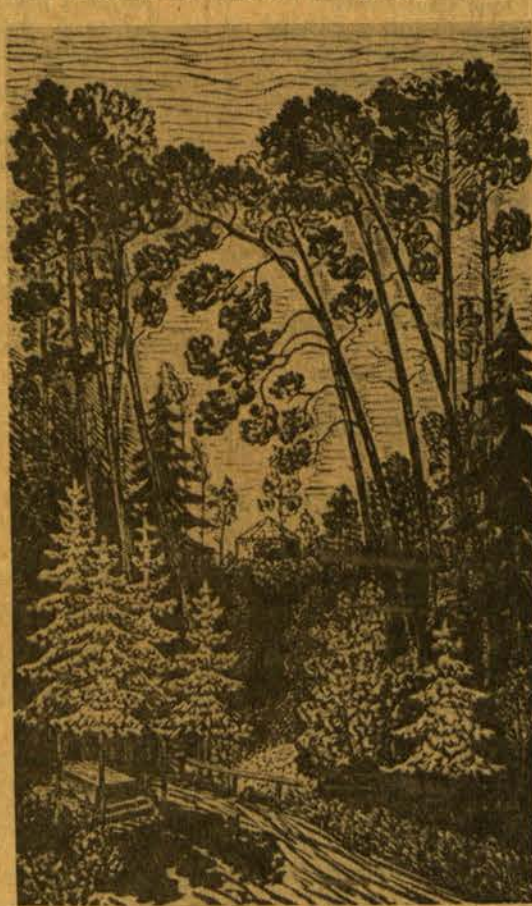
Konferencijos pirmininkas palinkėjo naujai išrinktai ateitininkijos vadovybei nepavargstančiai vesti organizaciją didžiųjų idealų keliais ir laimėti. Prezidiumas gauna pilnaties pritarimą, kad baigiamasis kalbas pasakys tik vyr. vadas, garbės pirmininkas ir konferencijos prezidento pirmininkas.

Prof. St. Šalkauskis su širdgėla pareiškia, kad jis turi kalbėti su sužeistais jausmais, nes nebuvo atsižvelgta į jo atsisakymą būti renkamu toms pareigoms. Tačiau bur-tai mesti! Su faktu reikia skaitytis. Šitas jaunuo-mėnės nesiskaitymas įrodo pasitikėjimą jo asmeniui ir tikėjimą, kad ateitininkus yra paviliję idealai, kuriuos vienu žodžiu išreiškia žodis "Romuva", — kuri apima Tautos ir Bažnyčios idealus. Jų reiks siekti. Ateitininkijai teks žygiuoti ne ramiu, lygiu keliu, bet su kova, su neatvangiomis pastan-gomis ir nelūžtančiu pasiryžimu. Ateitinin-kai turi būti: Kryžiaus karininkai geriausioje to žodžio prasmėje. Baigia kalbą nuosirdžiu posakiu: "Už visą tai, ką iki šiandien esame laimėję, turime būti giliai dėkingi buv. Va-dui prof. Pranui Dovydaičiui".

Pirmasis at-kų vėlavėnė Pr. Dovydaičis įvertina besibaigiančios Reorganizacinės konferencijos reikšmę, jos padarytus raktinius sprendimus ir ypatingus jos simboliškus momentus. "Ir žibintų eisenoje ir "Nuvainikuotos vaidilutės" misterijoje svarbiausias centras buvo ugnis — fakelai ir aukuras. Ugnis, šviesa — štai tie simboliai, kurie išreiškia mūsų siekimus". Misterija atskleidė mūsų tautos tragizmą. "Mūsų protėviai garbino tik laikinąją, gestančią ugnį, o mes esame patyrę Naujos ugnies šilumą ir naujos

Saulės teikiamą gyvybę. Mes sekėjai To, Kurį pasakė, jog atnešės žemėn ugnį... Mes norime būti naujinamoji mūsų suvargintos tėvynės ugnis — Ateitininkija! Šešetas, septynetas, aštuonetas šimtmečių žiūri į jus iš šio Birutės kalno viršūnės ir deda jums savo vilį... Vytauto, Birutės, Kęstučio, Gedimino, Mindaugo dvasia veržiasi mumyse į skūnytį... Jūs, naujosios vaidilutės, jūs kęstutiečiai ir vytautiečiai! Jūsų didysis uždavinys prisikėlusią Lietuvą tap sustiprinti, idant ją jau nieks daugiau neparbloktų iki žmonijos gyvenimo galo. Stokite kaip nauji tėvynės vaikai. Sudarykite jos naują vadovybę, naują šviesuomenę, o per ją, ir naują visuomenę. Gyvenimas yra kova. Kovot tenka dėl išsivadavimo ne tik materialinės, bet ir dvasinės vergijos. Dvasinę kovą laimėjus, atspalaiduojamos žmogaus kilniosios kūrybinės galios... Jūs vytautiečiai ir kęstutiečiai, nenusigąskit, nenusilpkit kovoj, kad ir jus ištiktų Kęstučio ir Vytauto likimas... Ir dabar, kaip ir tuomet, pirmoj vietoj juk veikia ta pati pavydo ir neapykantos pagoniška dvasia, kuriai negali būti vietos krikščioniškoj šviesuomenėj ir visuomenėj.

"Mes, ateitininkija, pasiryžusieji vart naują gyvenimo vagą, žinomą iš anksto, jog daug tragiško mus laukia... Tuo būdu mes virstame kryžiaus kovotojais. Bet per tragizmą ir laimėjimas užkūrinamas... Tad kai mes, tokia dvasia apsišarvavę, drįsime ir kovosime, tai Aukščiausias tautų Valdovas ir valstybių likimo Sprendėjas duos, kad mes sudekšime, kuomet susijungs visi mū-

P. Rauduvė Prie Birutės kalno Palangoje

V. Mykolačio-Putino "Nuvainikuotos vaidilutės" aktoriai rengiasi misterijos vaidinimui Reorganizacinėje ateitininkų konferencijoje 1927 metais Palangoje.

sų kraštai, visos jo kūno dalys... Duok, Dieve, visiems čia esantiems to sulaukti!"

Paskutinis kalba Domas Jasaitis:

"Mūsų organizacija išdygo dviejų amžių kryžkelėje... Tada su dideliu kuklumu buvo pradėta kurti nauja kultūros epocha Lietuvoje. Ir prof. St. Šalkauskis teisingai tvirtina, kad tautinį atgimimą pradėjo "Aušra", išpranašaudama saulėtą lašvę, o kultūrinį, idėjinį, religinį atgimimą pradėjo ateitininkai. Tautinis atgimimas dar nėra baigtas. Jis nebus baigtas net tada, kada mes atvaduosime Vilnių. Jis baigsis tik, kai visi lietuviai jausis lietuviais, galvos lietuviškai, nebus trąša ir medžiaga kitoms tautoms, kai jos genijai savo kūrybą ir darbus ir vargus aukos Lietuvai! Juo toliau mes esame nuo finalo kultūrinio, idėjinio ir religinio atgimimo, kuris, plačiai galvojant, yra dinaminis procesas, yra išdava neribotos žmogaus sielos ir dėl to yra nebaigiamas... Svarbus mūsų uždavinys yra sugebėti ir mokėti artesiniams laikams nustatyti darbo gaires... Mes dabarties, ateitininkai, o taip pat ir būsimieji ateitininkai, privalome, tai yra gyvytės ir garbės sąlygos, kurstyti nesustingimo ir nenuvirstimo ieškojimo ugnelę. Tada mums bus laidas, kad mūsų kultūrinio ir religinio gyvenimo ir kūrybos etapai augs vienas iš kito.

"Mes visi ateitininkai žinome, kad iš dabartinio žmogaus suskilusios sielos skeveldrų eazuojanti, dusli, alsinanti tamsa dar ne kartą bandys klaidinti, gal dar ne vieną kartą suklaidins, bet:

Der gute Mensch in seinem dunklen Drange

ist sich des rechten Weges wohl bewußt. "Tai yra natūralus reiškinys ir dėl to mes privalome nesustingti, ieškoti palikti visuomet dinamišką... O galutinus tikslus ir priemones jiems pasiekti nušvies mūsų pagrindinis pradai "Visa atnaujinti Kristuje". Priminusi mūsų dainiaus Baltrušaičio žodžius:

Dievo pasaulis dar nesukurtas: Dievo šventykla dar nebaigta. Tik pilkas akmuo išdailintas. Tik raumenims jėga duota...

"Tad, būkime Dievo mūrininkai, būkime dalyviai Dievo pasaulio kūrime... Šių metų konferencija yra nepaprasta savo nuotaika, savo harmoningumu. Mūsų organizacija nuo pat pradžios pasižymėjo savo disciplina. Aš menu Rusijos laikus — Voronežą, kuriame ateitininkai žymiai sustiprėjo. Mes galėdavome didžiulį visuotinį susirinkimą (300—400 asmenų) susaukti per pusę - 1 val. laiko. Ir dabar užteko Reorganizacinės komisijai šaukelti, kai daugiau kaip 2,000 jaunuo-mėnės atvyko prie Birutės kalno... Sendraugiai, studentai, moksleiviai — visi atvyko. Ypatn-gai turi būti gerbtinas moksleivių dalyvavimas, nes jėms daugiausia vargo pakelti teko. Težino, kad jų dalyvavimas yra lygiai kilnus ir brangus, nts vyresnius jie uždegė savo pas šventimui ir pasiaukojimui...

"Konferencija savo tikslą pasiekė. Visos Ateitininkijos dalys liko artimesniais ryšiais sujungtos. Tas darbas duoda pradžią Ateitininkų Federacijai... Be to, mūsų tvarka, mūsų disciplina, mūsų laimėjimai mene ir sporte padarė teigiamą įspūdį Lietuvos visuome-nei, kuri noromis ir palankiai dalyvavo visuose mūsų žygiuose... Ačiū mes tariame visiems asmenims ir organizacijoms, kurie mus sveikino, ir linkėjo mums pasisekimo. Kurie mus rėmė idėjiniai ir medžiaginiai. Težino jie visi, kad mes tinkamai tai visa įvertiname ir norime ateityje su jais visais palaikyti artimus santykius... Ypatingą padėką mes reiškiamo Lietuvos skautams, įsikūrusiems netoli Birutės kalno ir padariusiems mums daug gero. Jie žiūrėjo tvarkos. Jie girdė mus ištrokšusius. Jie pirmi buvo ten, kur grėsminga liepsna bandė trukdyti mūsų didžiules iškiles. Mes prižadame, kad visuomet atsilyginsim tuo pat...

"Konferencijos metu patyrėme daug var-

go. Bet jaunatvė tai greit užmirš. Vargų patyrėme, nes mūsų organizacija nėra pakankamai turtinga, ir mes negalėjome pakankamai kiekvienam konferencijos dalyviui suteikti duonos, vandens ir kitokių patogumų... Tikiu, mes galėsime ateityje tų visų nemalonumų išvengti. Ir dar porą minčių noriu pridėti. Kiekvienas moksleivis konferencijos dalyvis teparvė iš jos dalėję toš ugnies, dalelę religinio pasišventimo, saują tautinės meilės, rieškutes draugiškumo ir solidarumo. Tegul Ateitininkijos grūdai užsėja visą lietuvių moksleiviją..."

Istorinė konferencija baigėsi. "Lietuva, tėvyne mūsų" melodiją sekė "Kas gi ten aukso spindulius beria"... Jos aidėjo ne tik dalyvių širdyse, bet skleidėsi vis platesniais ratais ir užtvėnkė visą lietuvišką erdvę... Giedra. Gražu. Viltinga buvo konferenciją baigus. Mes buvome jauni. Lietuva buvo laisva!

"Palangos konferencija buvo nevaržomo ateitininkų veiklos laikotarpio užbaiga ir sykiu pražydusio ateitininkų pavasario iškiliausias triumfas" (Vl. Vilamas, Ateitis, nr. 7, 1957).

EPILOGAS

Netrukus Lietuvoje pradėjo griūtiškai kisti santykiai tarp visuomenės, tautos ir vyriausybės. Pastaroji vykdė pradžioje janusinę — dvideidę politiką. Dar liepos mėn. prez. A. Smetona, atvykęs į Reorganizacinę konferenciją kalbėjo: "Šiandien Lietuva yra laisva, ir visi gali laisvai mąstyti. Ateitininkai geri tėvynės sūnūs. Jie daug prisidėjo prie nepriklausomybės atgavimo..." Jis linkėjo, kad at-kai "vis tobulėtų ir daugėdami turėtų vis daugiau reikšmės Valstybei ir Bažnyčiai". Tačiau už dviejų mėnesių prasi-dėjo viešas at-kų persekiojimas. "Raseinių valstybinėje gimnazijoje uždrausta ateitininkams veikti. Tačiau praėjo ta gadynė, kad at-kų veikimą kas nors suturėtų... Susirenkame kur nors katalombos ir tariamės apie savo reikalus... Kuopa apgailestauja, kad savoje mokykloje jiems uždrausta lavintis ir auklėtis Kristaus idealų šviesoje". Š. m. spalio 5 d. šiaulių valstybinėje gimnazijoje uždaryta at-kų kuopa. At-kai laikomi politine organizacija. Bet at-kų organizacijai draudž'a jos principai politikuoti... Tikrai nuosta-bu, kad toj gimnazijoje, kurios sienas puošia žuvusių už Lietuvos laisvę at-kų Karžygių paveikslai, šiandien at-kai "persekiojami ir neleidžiama jiems veikti". Tas žinias spausdina "Ateitis" spalio mėn., 1927 m. Jame aprašyta ir Palangos Reorganizacinė konferencija ir prez. A. Smetonos į ją atsilankymas. Kuriozinis sutapimas. Kad ir dabartinei at-kų generacijai būtų aišku, kas buvo anuometinės katalombos, tenka trumpai čia paaiškinti. Jomis dažniausiai būdavo senesniųjų bažnyčių rūšiai. Lubos buvo cementiniai skliautai, grindys irgi cementinės arba iš aptašytų akmenų. Visuomet buvo prieblan-da, nes maži langeliai, būvę arti bažnyčios pastato pamatų, neįleisdavo pakankamai šviesos.

(Bus daugiau)

RINOS IR NUTEKAMIEJI VAMZDŽIAI
Ekspertaiškai uždedami naujus ir tal senus senus. Pilnai apsidraudę. Darbams garantuojamas.

A. ABALL ROOFING CO.
LA 1-6047 arba RO 2-8778

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgu metų patyrimas.
Apdraustas perkraipytas.
VA 5-9209 Chicago, Illinois

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois 60642
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

SOPHIE BARCUS RADIO
ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto, šeštadienis ir sekmadienis nuo 9:30 iki 10:30 val. ryto. Vakaraus pirmadienio 7 val. vakaro.

7159 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629

VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg FM
Telef. HEmlack 4-2413

JEIGU JUMS REIKIA
GRAŽIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ,
kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir prieinama kaina.

"DRAUGAS"
4545 W. 63rd Street,
Chicago, Ill. 60629
Tel. LU 5-9500

MARQUETTE PARK -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE
80 MILIJONŲ PERŠOKUSI BENDROVĖ

CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR - 7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarų žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinai, saugiai ir pelningai jau virš 43 metų, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama palyginamai aukštą dividendą. Per paskutinius 10 metų Chicago Savings išmokėjo savo taupytojams virš 14 milijonų dolerių dividendų Chicago. Taupymo Bendrovė stengiasi būti stipri finansinškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus savo taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedami darbais ir finansais, kad galėtume pasiekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalais kreiptis į Chicago's Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš \$84,000,000 turto įstaigą.

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ kviečia visus lietuvius, ypatingai tuos, kurie dar nesate aplankę mūsų 84 milijonų dol. finansinės įstaigos, vienos įdomiausių visoje Chicagoje

Atsilankę pamatysite gėlimis išpuoštą pirmą įstaigos aukštą Laimės Saldinėlį — Wishing Well, per kurį surenkama ir išdalinama kasmet įvairioms labdarinėms įstaigoms apie \$1,200,000. Pamatysite plačią žinomą didelę Chicago Savings Prezidentinį kambarį, kuriame yra vietos 200 asmenų ir kuris veltui duodamas organizacijų su-

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

1. Insured Family Savings
2. College Bonus Savings
3. Christmas Club Savings
4. Vacation Club Savings
5. Home Mortgage Loans
6. Home Improvement Loans
7. All Types of Insurance
8. Sell and redeem U. S. Bonds
9. Safety Deposit Boxes
10. Free Community Rooms for your organization meeting (Free Coffee)
11. Cash checks and pay all family bills with our special money

- order checks. No service charge to members.
- U. S. Postal Stamp Machine
- Service
- We sell Travelers Checks
- Save-by-mail Kits
- Notary Public Service

- Two large Free Parking Lots
- Free Theatre tickets two Saturdays each month for your children and mothers.
- Christmas party with gifts to College Bonus Members

4 3/4%
METAMS

VISUOSE
TAUPYMO
SKYRIUOSE

Federalinės vyriausybės
apdraudus įstaigoje visos
taupymo sąskaitos
apdraustos iki
\$15,000.00

sirinkimams. Susirinkusiems veltui jame teikiame kavą. Šis kambarys yra išpuoštas dideliais Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentų paveikslais ir trumpomis jų gyvenimo žiniomis. Pamatysite įvairių rinkinių kabinetą ir daug kitų įrengimų bei patogumų, kuriais per metų metus naudojasi mūsų taupymo ir skolinimo nariai.

Ypatingai kviečiame vaikų tėvus pradėti taupyti vaikų mokslui reikalingus pinigus. Mes turime specialų skyrį, kuriame taupomi mokslui reikalingi pinigai (College Bonus Savings). Šiame skyriuje laikomiems pinigams mokami patys aukščiausi dividendai, net iki 5 1/4%. Šiandien mokslo kainuoja nuo \$6,000 iki \$12,000 ir

daugiau. Jei pradėsite mažais mėnesiniais indėliais taupyti nuo vaiko jaunų dienų, tai nei neapsižiūrėsite, kai sutrupysite mokslui reikalingus pinigus. Galite pradėti \$2.50, \$5.00, \$10.00 arba net \$25.00 sumomis į mėnesį. Kai padėsite 200 kartų po \$25.00, tai susidarys reikalinga suma. Tokiu būdu bus užtikrintas jaunimui reikalingas mokslas. Vaikams bus lengvesnė ir gražesnė ateitis, o tėvams ramesnė sąžinė. (Šio mokslo taupymo skyriaus nereikia sumaišyti su dabar garsinamu Certificatų taupymo skyriumi).

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime.
JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY 12:00 P.M.—8:00 P.M.
TUESDAY 9:00 A.M.—4:00 P.M.
WEDNESDAY Closed All Day
THURSDAY 9:00 A.M.—8:00 P.M.
FRIDAY 9:00 A.M.—8:00 P.M.
SATURDAY 9:00 A.M.—12:30 P.M.

GRAŽIAUSIOS PASAULY KAPINĖS

J. TININIS

Vargu ar yra mūsų planetoje girdėjęs ir todėl jau seniai traukė jas pamatyti.

Nuostabiai graži pajūriu per dvilika valandų traukinys mane iš Romos nunešė į Genują. Iš stoties tuojau ir nuskubėjau šį sykį ne į muziejų, bet į kapines. Milžiniški mauzoliejai, tūkstančiai marmurinių arba juodo granito antkapių, nesuskaitomos koplytėlės, saugojančios sarkofagus ar paprastus karstus, savo įvairumu, stilingumu, meniškumu ir dailumu tiesiog mane apstulbino. O kiek statulų, vaizduojančių mirusiųjų, angelus, Mariją ir Kristų! Tai tikras mirusiųjų miestas, išvedžiotas daugybe gatvių, kuriomis vaikšto apšėdę turistai, atvykusių iš įvairių kraštų pasižiūrėti šio nepaprasto muziejaus — lakios skulptorių dvasios kūrinių. Aišku, po šiais marmuro ar granito paminklais išsisiūpsavo daugiau žmonių, negu jų šiandien yra pačioje Genujoje.

Ant paminklų šviečia reikšmingi ir prasmingi užrašai. Štai ant vieno vyro kapo klūpo marmurinė moters figūra, o prie jos užrašas: "Visą gyvenimą jis švietė geriu". Kito paminklo šone vyras našlys kalba savo mirusiai žmonai tokiu sakiniu: "Mirtis nesunaikino mano meilės, kuri mane su tavimi sujungė". Kažkokia Luigia Nizzola paminkle yra įrašiusi šiuos žodžius: "Viespatie, teikis neatskirti danguje manęs nuo to, su kuriuo sujungė žemėje". Arba vėl lotyniškas antkapio užrašas skelbia: "Vita mutatur, non tollitur", atseit: "Gyvenimas yra pakeičiamas, o ne atimamas". Kai kur paminklai išrašyti ir kalba sentencijomis, kaip antai: "Žmogaus kūnas miršta, dorybė — ne".

Kapinėse yra keli mauzoliejai, priglobę tūkstančius sarkofagų, kuriuos puošia statulos ar šiaip įvairiausi paminklai. Mauzoliejų koridoriuose arba galerijų šonuose tie sarkofagai stovi kaip muziejaus eksponatai; kiekvienas jų vis kitokio stiliaus ir skirtingos išvaizdos — su rymantiomis ant jų figūromis. Štai ant vieno kapo tarp gėlių stovi moteriškė (iš marmuro), o virš jos atvaizduota skrendanti į dangų siela. Arba prie vieno, koplyčios pavidalo mauzoliejaus durų styri palinkusi moteriškė.

Vienas iš gražiausių paminklų šiose kapinėse priklauso kažkokiam Capella Ottone. Tai gotiško stiliaus koplyčia iš balto marmuro ir juodo akmens. Jos vertė — milijonai lirų. Kitas paminklas, garsaus skulptoriaus Monteverdi kūriny, vaizduoja angelą su trimitu prie sarkofago. Angelas laukia teismo dienos, kada trimitu galės prikelti mirusįjį. Kitame paminkle matome jaunuolį, paskutinį kartą bučiuojantį savo sužadėtinę, kuri žuvo auto katastrofoje. Nepaprastai gražus skulptūrinis darbas.

Viena moteriškė, dar gyva būdama, pasistatė sau paminklą, kuriame įrašė šiuos žodžius:

G. Verdi aikštė ir Brignole stotis Genujoje

ir nedrąsiai iškėlusį ranką bel-džiasi, tarsi laukdama atsakymo iš ten palaidoto savo vyro. Skulptoriaus Scanzio sukurtas kažkokiam Ghiliniui paminklas vaizduoja gražią moterį, kurios žvilgsnis ir rankos iškeltos į dangų. Ji simbolizuoja sielą, paliekančią vargingą žemę. Labai gražus yra skulptoriaus Fabiano sukurtas paminklas, vaizduojas angelą, nešantį sielą į dangų. Christoforo Tomati paminklo centre stovi Kristaus figūra, kuri vieną ranką laiko ant mirusiojo sarkofago, o antra laimina našlę. Arba štai vėl kitame paminkle pavaizduota skrendanti į dangų moteriškės pavidalo siela, kurios sutikti atsikrenda su vainikais būrys angelukų. Skulptorius Saccomanno vieną sarkofagą papuošė ant paskutinio gyvenimo laipto sėdinčio senio figūra, kuri reiškia laiką. O šalia užrašas skelbia: "Iš visų šalių visi čia susirenka". To paties skulptoriaus kitas kūriny vaizduoja amžinąjį miegą (moteris naktiniais baltiniais ir užmerktomis akimis).

Vienas iš gražiausių paminklų šiose kapinėse priklauso kažkokiam Capella Ottone. Tai gotiško stiliaus koplyčia iš balto marmuro ir juodo akmens. Jos vertė — milijonai lirų. Kitas paminklas, garsaus skulptoriaus Monteverdi kūriny, vaizduoja angelą su trimitu prie sarkofago. Angelas laukia teismo dienos, kada trimitu galės prikelti mirusįjį. Kitame paminkle matome jaunuolį, paskutinį kartą bučiuojantį savo sužadėtinę, kuri žuvo auto katastrofoje. Nepaprastai gražus skulptūrinis darbas.

Viena moteriškė, dar gyva būdama, pasistatė sau paminklą, kuriame įrašė šiuos žodžius:

"Versdamasi smulkia prekyba, bet kokiam orui esant, prie Akvazantos, Garbo ir Sv. Ciprijono bažnyčių, sąžiningai užsidirbau tiek pinigų, kad galėčiau ramiai ir be rūpesčio senatvėje gyventi ir susitaupiau tiek, kad galėčiau sau, Katarinai Campodonico, dar gyva būdama, pasistatyti šį paminklą". Ant pjedestalo stovi ji pati, K. Campodonico, su rožiniu rankoje.

Nepaprastai gilų įspūdį paliekančios yra Genujoje.

lieka Monteverde sukurtas paminklas, kuriame pavaizduota jaunos moters ir mirties grumtinės. Kažkokio Carpaneto kapas papuoštas laivu, kuriam vadovauja angelas. Apačioje matyti užrašas: "Laimingas tas, kuris gyvenimo jūroje turėjo tvirtą vadovą". Kitame paminkle atvaizduotas verkiantis mirusios žmonos vyras, užsidėjęs delnu akis. Skulptoriaus Bringiotti pastatytas Gandolfui paminklas vaizduoja paklydusią mišką moterį, kuri simbolizuoja sielą, gyvenimo sunkenybių blaškoma. O užrašas čia pat skelbia: "Per tamsų mišką" (Dantė). Monteburno paminkle pavaizduotas angelas, nešas į dangų gėlėmis pasipuošusį vaiką.

Kiekvienas paminklas simbolizuoja vis kokią gilią mintį, surištą su gyvenimo prasme ir mirties neišvengiamybe. Vaikščiodamas po kapines ir stebėdamas paminklus, nejučiomis esi priverstas susimąstyti apie žmogaus buvimą šioje žemėje prasme, apie viską naikinamą laiko jėgą. Išėjęs iš kapinių, jau tiesi lyg atlikęs reinkolekcijas. O paklaustas, gali jau drąsiai tvirtinti, kad gražiausios pasaulio kapinės yra Genujoje.

You'll leave your heart at the **MIAMI HEAVEN** RESTAURANT AND LOUNGE

Kartą įžengus vidun, jūsų žiūrys nuskradina jus į niekad nepamirštamą tropikinį Pietų Pacifiko grožį. Pasidžiaukite pulkais tropikiniais ar amerikoniškais kulinarijos gamalais, atyžiu pataravimu ir elegantišku patogumu.

SOTČS UŽKANDŽIAI

Sarah Mitchell Hostess
ON SOUTHWEST BL. JUST WEST OF THE
KEDZIE, 79th STREET INTERSECTION
for reservations call 925-1678

Private Rooms for Group Parties and Couples

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
Sav. DAN LIUTIKAS

PASIRINKIMAS SPALVUOTU AR PAPRASTU TELEVIZIJU
• RADIJŲ • STEREO • ORO VESINTUVŲ • TAISYMAS

2412 WEST 71st ST. CHICAGO, ILL. 60629 TEL. 471-2446

PADIDINTAS DIVIDENDAS VISOM TAUPYMO SĄTOM.

4³/₄ **5¹/₄**

On savings accounts on investment bonus

NUO SAUSIO MEN. 1 d., 1967
Sąskaitos apdraustos iki \$15,000

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO,
STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. TAIPGI ORO
VESINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PR 8 - 5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais uždaryta liepos ir rugpjūčio mėn.

DARGIS DRUG STORE

2425 W. Marquette Road
Tel. HEmlock 4-6050

LAIKE ATOSTOGŲ
nuo rugpjūčio mėn.
15-tos dienos

BUS UŽDARYTA
Sugrįšim rugsėjo mėn.
5-tą dieną.

Prašome patikrinti savo receptus dėl pasartotųjų išpildymų.

Dėkingi esame už jūsų paramą.

CHARLES P. DARGIS
Reg. Pharmacist

Kasdien: 9:30 v. ryto iki 8:00 v. vakaro.

Šeštadienį: 9:30 ryto iki 5:00 val. Treč. ir sekm. uždaryta.

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

- Skanūs valgiai
- Geras patarnavimas
- Puiki atmosfera

PIETOS
\$1.65 & \$2.25

IOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atidarymas ekmd iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto

PLANINGAS TAUPYMAS

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas 4³/₄% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

PASKOLOS

perkant namus daromos ilgiamis terminams ir prieinamais nuosimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4.
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

IMMEDIATE OPENINGS

NAVAL ARCHITECTS MECHANICAL ENGINEERS

SALARY OPEN

One of the largest steel fabricators in the United States

Send resume in confidence to
PERSONNEL DIRECTOR

AVONDALE SHIPYARDS, INC.

P. O. Box 50280

New Orleans, Louisiana 70150

An Equal Opportunity Employer

DRAFTSMEN AND DESIGNERS

Electrical & Mechanical

Permanent positions with leading manufacturer of Industrial Heat Treating Equipment. Minimum of 2 years experience on the board requiring knowledge of electrical or mechanical circuitry or in detailing structural and sheet metal, piping and/or machine design.

Excellent growth potential and fringe benefits.

LINDBERG HEVI-DUTY

2450 W. HUBBARD STREET

CHICAGO, ILLINOIS TEL. 666-3443

(Across the street from Milwaukee Road, Western Avenue Depot)

An Equal Opportunity Employer

Paulius Augius

Eglės pasaka (medžio raizynas)

Kultūrinė Kronika

• **Paulius Augiaus monumetallos Monografijos pristatymas** įvyks Jaunimo centre, Chicagoje, rugsėjo 24 d., 3 val. popiet. Monografiją išleido mirusio dailininko našlė Danutė Augienė. Ją paruošė Algirdas Kurauskas ir Vytautas Saulius (žūr. "Naujus leidinius" 7 psl.).

• **Pasikirtos literatūros ir meno premijos** okupuotoje Lietuvoje. Taip vadinamos, respublikinės 1967 metų premijos teko: A. Gudalčiui - Guzevičiui už romaną "Samokslas", J. Kuzminskui už estampų ciklą lietuvių liaudies ir revoliucinių dainų motyvais, J. Balčikonui už senienius filmus "Nebus ponų nė bajorų", "Merguzėlės - lėlijėlės", "Sirmieji žirgeliai", "Kas dainoj pasakytą" ir už kilimą "Gėles - tėvynei", R. Vabalui už filmą "Laiptai į dangų" pastatymą, V. Bledžiui už Indriūno vaidmens atlikimą šiame filme, S. Vainiūnui už kvintetą nr. 2 fortepijonui, dviem smuikams ir violončelei.

Premijų paskirstyme krinta akysna kūrybine prasme dvių silpnų, tačiau partijos liniją literatūroje ir dailėje akiai sekan-

čių apdovanojimas. Vienas iš jų čia yra, rašytoju panorėjęs tapti enkavedistas Guzevičius, kurio išeinančios knygos vis kuo nors atžymimos, nors jos yra nepalyginamai silpnos šalia visos eilės už Guzevičių jaunesnių autorių. Tačiau Guzevičius partijai visokeriopa parankus, mat, savo rašymą persunkia komunistiniais šūkais ir neperžengia socialistinio realizmo rėmų. Ne kartą ir mūsų laikrastyje buvo pasidžiaugta, kad jaunoji lietuvių grafikų karta tėvynėje yra išskirtinai kūrybinga, tačiau lyg pajuokai premijuojamas taigri partijai nepavojingas J. Kuzminskis, kurio darbai dvelkia šimtmetinių atsilikimų nuo šiandieninės grafikos raidos.

• **Būtina** duoklė okupantui. Liepos 25-30 d. geriausi Lietuvoje chorai ir kiti vienetai, su "Lietuvos" ansambliu priešaky siunčiami į Maskvą, anot Tiesos. "Išleisti egzaminai ir duoti ataskaitos Tėvynei..." Tai bus lie-

Pristatoma Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIŲ MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO

STASYS LITVINAS, Prez.

3039 So. Halsted St., VI 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai

Užstatinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

B. & B. SEWING MACHINE CO.

4214 S. Archer Ave., Chicago, Ill. 60632. Tel. 927-0044; 927-0045.

Vedėjas Arvydas M. Dikinis

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

PIKMENYS FOTOGRAFAM IR MEGEJAMS

Daug atsaupysite perkant čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmadienį ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Tel. PR 6-8998

Mes mokame

4 3/4 %
per annum

ant visų sutaupų

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
August Saldukas
Chairman of the Board

ninko referatas. Technikos moks-
lų daktaras Aleksandras Čyras,
Kauno Politechnikos instituto
Vilniaus filialo prorektorius da-
lyvavo tarptautiniame kongrese
Weimare (Ryt. Vokietijoje), kur
buvo svarstomas matematikos
pritaikymas technikos moksluo-
se. Dalyvavo apie 1000 mokslin-
inkų iš apie 30 kraštų. Iš 200
referatų 20 atspausdinta kongre-
so darbu leidinyje. Jų tarpe
ir A. Čyro referatas. Jį ypač va-
linkiai vertinę JAV ir Vah. Vo-
kietijos mokslininkai.

• **Bibliinių studijų savaitė.** Ita-
lijos mieste Passo della Mendo-
la katalikų universiteto kultū-
ros centre įvyko trečioji tauti-
nė bibliinių studijų savaitė pa-
rauliečiams. Pagrindinė studijų
tema buvo "Dievo tautos patyri-
mai pažadėtoje žemėje". Studi-
ose dalyvavo nemaža katalikų
mokytojų ir įvairių universitetų
šv. Rašto profesorų.

**Kuriam galui
mokėti daugiau?**

PIRKDAMI NAUJUS AR VARTO-
TUS AUTOMOBILIUS SUTAUPY-
KITE NUO \$500 IKI \$1,000.

**BALZEKAS MOTOR
SALES, INC.**

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER • IMPERIAL
PLYMOUTH • VALIANT
4030 Archer, VI 7-1515

**PASIKLAUSYKITE ISTORINIŲ
IVYKIŲ:**

J. Naujalo Mišių, Dainavos an-
samblio giedamų šventovėje,

Br. Budriūno giesmės "Sveika
Marija", atliekamos sol. A. Pava-
sario.

J. Starkos kompozicijos "Tušti
palkitėji namai", įdainuotos sol.
R. Mastienės.

Br. Markaičio "Nenuženk nuo
akmens o Marija" giesmės, atlik-
tos sol. Pr. Bickienės.

T. Brazio dainos "Oi toli, toli",
sudainuotos New Yorko Lietuvių
vyrių choro, ir giesmių, giedamų
tūkstantinės minios.

Plokštelės kaina \$5.00; ji gau-
nama pas lietuviškų plokštelių pla-
tiniojus arba pas leidėją: Siluva
Record, 110 W. Lafayette Ave.,
Baltimore, Md. 21217.

ST. ZABRODSKAS
MIESTO IR NAMŲ STATYMO
KONTRAKTORIUS

Atlieka remonto, perstatymo ir na-
mų statybos darbus, cemento darbus
elektros įrengimus ir kt. Išrūpina
reikalingus leidimus, iš miesto val-
dybos namų statymui, pertvarkymui
ir remonto atlikti.

Visas darbas yra garantuotas ir
apdraustas.

2040 West 52nd Street
Telef. — PR 8-7887
CHICAGO, ILLINOIS 60609

Ponioms ir Panelėms

Sveidiškas masažas. Sauna ir garo
vonios. Specialus masažas pavargu-
sims kojoms. Pašalinimas nereiki-
mingų plaukų elektrolizės būdu.

FIELD ANNEX BUILDING
JANINA POCS, MARSHALL

Tel. DE 2-6631 ir namų NA 2-6712

25 E. Washington St. Suite 1420

**ROOSEVELT PICTURE
FRAME COMPANY**

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų
rėmai. Pritaikyti paveikslams
skelbimų rėmai ir metalo apliet
rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7253 59

EXPO 67 NAKVYNĖS

Rezidenciniame Montreale rajone, prie Decarie Expressway,
15 min. nuo Expo, atskiri kambariai vien Expo svečiams rez-
vuotame bute. Kambarys vienam \$6, dviems \$10 ir sekančioms
asmenims po \$2. Taip pat geros sąlygos norintiems paatostogauti
moderniškame vasarnamyje Laurentine kalnuose.

P. Rudinskas, 2415 Park Row East, N.D.G., Montreal 28,
Que., Canada, tel. 1-514-482-4094.

EXPO 67 PASUS IR BONŲ KNYGUTES

Montrealyje nusipirkite su žymia nuolaida darbo dienomis Mont-
reale Lietuvių Kredito Unijoje "Lito", o sekmadieniais po 10
val. pamaldų Aušros Vartų parap. spaudos kioske.

"Lito", Aušros Vartų parapijos ir kioskos adresas:
1465 De Seve St., Cote St. Paul, Montreal 20, Que.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4 3/4 %

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend checks
Mailed Quarterly

5 %

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330
HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

LIETUVISKA VALGYKLA. GRAŽIAUSIAS
LIETUVISKAS RESTORANAS, KURIAME
GAMINAMI LIETUVISKI VALGIAI.

Atdara — nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00
valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

LIETUVI, ATOSTOGAUK SMAGIAI!

Pigu. Svaru. Šeimoms ir pavieniams. 200 pėdų nuo Atlanto.
Atsilankę nesigailėsite.

Florida Surfside resortas. Pompano Beach.
710 South Ocean Blvd. (A-1-A).

Kviečia: sav. E. RUDAITIS ir K. JUSKENAS
Tel.: Chicago LA 3-9219. Florida: Area code 305-942-2400

METROPOLIS-RESTORANAS

6538 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. — TEL. 476-9009

Vienintelis lietuviškas restoranas su geriausia patiekalų kaip šašlykas,
šniukšas ir kt. didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gerimų.
Lietuviškojį jaukią nuotaiką galėsite praleisti laika, skaniai paval-
ginti ir atsigalvinti.

Atdara kasdien nuo 3 val. popiet iki 12 val. nakties. Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 12 val. d. iki 12 val. nakties. Visi prašomi atsilankyti.

Savininkai PETRAS IR ANTONINA KAUSAI

Mūsų erdviose patalpose
turime didžiausią pasirinkimą
visų modernių maldų, elek-
trinių krosnių, radijo ir tele-
vizijos aparatų, šaldytuvų ir
kitų namams reikmenų

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEley 3-4711

Atdara pirmadienį ir ketvirtį 9-9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo
9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

**FOTOGRAFAS
ŽAVIOMS NUOTAKOMS**

Gowns by Martha
PORTRAITS • CANDIDS
3213 South Morgan St. YA 7-5858

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 3/4 %

Naujas aukštas dividendas
mokamas už investavimo
paskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTHAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v.

FIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v.

ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiadienį, uždaryta

714

**PAPUOKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS.
DAR SUSPESIMĖ PAGAMINTI PAVASARIO
SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS**

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis ka nomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoraty-
vinių medžiagų. ne iš enažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: da-
masks, brokados, "boucle's" ir "fiberglass"

PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių,
žalko, nylon, taffeta, aksomo, ANGLISKŲ MEDŽIAGŲ paltams
ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą
už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmadienį, uždaryta.

Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę

Jefferson Street — Chernin's aikštėje.

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

NAUJI LEIDINIAI

• **PAULIUS AUGIUS.** Spaudai paruošė Algirdas Kurauskas ir Vytautas Saulius. Išleido Danutė Lipičūtė - Augienė 1966 metais Chicagoje. Tiražas 1,000 egz. Leidinys turi 80 psl. tekstinės dalies ir 282 psl. dailininko grafikos darbų. Monografija kietai įrišta, 14 x 11 in. formato. Jos tekstą rinko M. Morkūno spaustuve Chicagoje, foto ofseto darbus atliko Litho Art Studio, spaudė Progress Printing Company, knygryškos darbai atlikti Zonne & Company, knygos projektas — Algirdo Kurausko. Teksto iliustracijoms panaudoti Pauliaus Augiaus šikiai bei piešiniai. Monografija aprūpinta ir Kongreso bibliotekos numeriu. Leidinio kaina \$17.50, gaunama pas leidėją: D. Augienė, 6508 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629, tel. PR 8-8534.

Tai pirmas lietuvių meno raidoje toks leidinys, kuris savo formatu, tekstu ir meniškumu išplanavimu prilygsta pasaulinių leidyklų leidžiamoms dailės pirmųjų monografijoms.

Pirmuoju straipsniu dedamas Telesforo Valiaus "Paulius Augius žmogus ir dailininkas". Čia pat duodamas ir straipsnis vertimas anglų kalbon. Išvertė Aušra Skirmuntaitė. Ypatingo dėmesio verta Algirdo Kurausko studija "Pauliaus Augiaus raižiniai". Joje vaizdžiai, taikliai ir akademiškai aptariama Augiaus kūryba ir metamas bendras žvilgsnis ir visą nepriklausomybės laikotarpio lietuvių meno raidą bei jos kontaktus su Vakarais. Studijos tekstas pakartotas taipgi anglų kalba. Priedama ir Paulių Augių liečiančių 1945-1965 metų bibliografinė medžiaga, parinkta Alek-

sandro Ružanec - Ružancovo. Monografija duoda pilną vaizdą šio, vieno būdingiausio mūsų lietuviškosios grafikos kūrėjo. Jos išleidimu Danutė Augienė pastatė savo velionii vyrui tokią paminklę, kuris pragyvens kartų kartas ir pasiliks amžinu lietuvių kultūros aruode.

• **LAISKAI LIETUVIAMS.** 1967 m., birželio mėn., Nr. 6. Kaip ir tinka vasaros mėnesių sąsiuvinii, žurnalas šį kartą plačiau apsisotėja prie laisvalaikio problemų. Prof. dr. A. Sužiedėlis rašo apie psichologų rūpesčius dėl laisvalaikio, K. Trimakas, SJ, stato klausimą: "Laisvalaikį praleisti? Duodama pora puslapių D. Sadūnaitės taipgi vasariškų eilėraščių. Graži naujiena — trejetas religinių eilėraščių iš Lietuvos, pasirašytų Mažosios Sesers slapyvardžiu. Eilėraščiai, ypač "Ostijos spindulių" ir "Akimirkos", rodo, kad jie nėra vien tik laudiniai, o sukurti žmogaus, turinčio literatūrinę kultūrą ir talentą. Numeris iliustruotas taipgi daugiau poilsinėmis ir laisvalaikio temomis; akysna krinta meniškų J. Dovydėno ir A. Kezlio nuotraukos.

• **GIMTOJI KALBA.** 1967 m., balandžio - birželio mėn., Nr. 2. Šis bendrinės kalbos laikraštis yra lietuvių kalbos draugijos organas, leidžiamas JAV LB Kultūros fondo. Redaguoja L. Dambriūnas, 4314 40th St., Brentwood, Md. 20722. Prenumeratos ir kitais administraciniais reikalais kreiptis šiuo adresu: Gimtoji Kalba, 5348 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 60632. Šiame numeryje apie sangražinių veiksmazodžių vartoseną

rašo L. Dambriūnas, baigiama "Dirvos" kalbos apžvalga. Spausdinama naujas tesinys ilgesnio straipsnio "Būdvardžių su galūnėmis ir -inis reikšmė ir vartoseną". St. Barzdukas recenzuoja J. Narūnės "Šnaigų karalaitę". Gale duodama mūsų laikraščių kalbinių straipsnių apžvalga.

• **MCSU VYTIS.** 1967 m., kovo - balandžio mėn., Nr. 2. Žurnalą leidžia Akademiniams skautų sąjūdis. Redaguoja R. Griškėlis, 7312 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$4.00. Administruoja J. Tamulaitis, 6818 S. Claremont St., Chicago, Ill. 60636.

Žurnalas puošiasi puikiomis meniškoms ir akademiniams skautų veiklos nuotraukomis; turinys šalia skautiškų temų nevengiama ir bendrinių kultūrinių svarstymų.

• **MARIAN, July - August, 1967.** Tėvų marijonų leidžiamas religinės kultūros mėnesinis žurnalas anglų kalba. Metams \$4.00. Adr.: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. Savo vasariname liepos - rugpj. numeryje vedamuoju duoda dr. Alg. Budreckio straipsnį apie religiją Sovietų okupuotoje Lietuvoje; gausu medžiagos iš spaudos už geležinės uždangos. "Chicago's American" redaktorius St. Pieža rašo apie naujų kardinolų iškilmes Romoje, kur jis pats dalyvavo. Amerikietis rašytojas H. Peisson nagrinėja — kaip išsilaisvinti iš kaltės jausmo. Konvertitė V. Mooth svarsto klūtis krikščionių vienybei. Argentinoje besidarbuojas kun. Ant. Švedas, MIC pasakoja apie tos šalies gyvenimą. Laikraštiniškas A. Haines rašo apie Vatikano krikščionių vienybės sekretoriatą vadovą kard. Bea. Keliautoja G. Brendel pasakoja apie Siciliją.

Nuoširdų straipsnį apie vėlo-

nį savo draugą a.a. vysk. P. Brazį, MIC parašęs dr. P. Kisieliū. Br. Juodelis iškelia praktiškų minčių apie mokyklos ir bendruomenės veiklos derinimą. Spausdinamas R. Ambrozaitytės straipsnis (premijuotas konkursu) apie pašaukimus. Laikraštiniškė Elb. Peisson gilinasi į "piliules ir nuodėmes" aukšt. mokyklose. L. P. Bell iškelia šeimų stovyklavimą, o dr. S. Andelmanas rašo apie kambarių vėsinimą. Duodamas geras pluoštas ses. M. Jurgitos eilėraščių. Laikraštiniškas J. Flannery perteikia įspūdžius grįžusio iš Vietnamo. Juoz. Prunskis aptaria Donelaičio Metų vertimą, H. Peisson duoda eilės anglų veikalų apžvalgą. Gausiai iliustruota Jonyno, Kašubos, M. Mercedes, P. Rimšos, V. Svabienės bei Maželio, Juodvalčio, Giedraičio ir kitų nuotraukomis.

• **Emile Guerry, PILNUTINIS KRISTUS.** Vertė Tėvas Kęstutis Marija Butkus, OFM. Išleido Agota Mikulėnienė. 1967 m. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuve. Knyga 328 psl., 8 1/2 x 5 1/2 in. formato, kietai įrišta, kaina \$5.00.

Knyga suskirstyta į tris dalis. Kiekviena dalis skirtingu požiūriu tiria ir įsigilina tą Bažnyčios paslaptį, apie kurios didybę jau kalbėjo Šv. Tėvas Pijus XII. Jis nurodė, kokią vietą ji užima Šv. Rašte ir pas Bažnyčios Tėvus.

Pirmoji dalis svarsto asmeninį Kristų, Mistinio Kūno galvą. Jis yra viso gyvenimo šaltinis, kuriam turi atsiduoti siela, jei nori dalyvauti pasaulio išgany-

me. Antroji dalis aprašo gyvą bendruomenę, kurią Pilnutiniame Kristuje sudaro Mistinio Kūno nariai. Visos Kristaus malonės ir dalyvavimas pačiame Kristaus gyvenime stacia linija plinta iš Kristaus jo nariams, kad savyje jis įgalintų juos dalyvauti Šv. Trejybės gyvenime. Gulstine linija šis gyvenimas auga nuo kiekvieno nario kitiems visomis asketinio ir teologinio gyvenimo formomis.

Trečioji dalis parodo tapatumą Mistinio Kūno su Bažnyčia, kuri yra visuotina, viena, apšaltaliska ir šventinė.

Knygoje labai pasigendame paties knygos autoriaus pristatymo ir šio tokio jo aptarimo. Trumpas priedas, kad jis yra Cambrai arkivyskupas, mažą ką pasako. O skaitytojas dažnai apie knygos vertę sprendžia iš platesnės pažinties su pačiu autoriumi.

MOVING A. VILIMAS

Apdraustas perkraustymas įvairių atstumų

3415 S. LITUANICA AVENUE Tel. FRontier 6-1882

Restoranas Neringa

LIETUVISKI IR AMERIKONISKI VALGIAI

2632 West 71st St.,

Telef. — 778-9359

Atdara kasdien nuo 6:30 val. ryto iki 8 v. v. Sekm. nuo 9v. iki 8 v. v. sav. Teresė Karvelaitienė — T. J. Aguiar

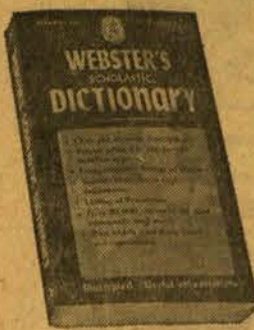

Free gifts to savers! It's ST. ANTHONY'S 45th Anniversary celebration

YOU'LL LOVE TO PREPARE SALADS WITH THIS BEAUTIFUL AND USEFUL 9 PIECE EARLY AMERICAN PRECUT SALAD MAKER SET... OUR FREE GIFT TO YOU

You can get this fine gift now and through the month of July. The Salad Maker Set (as illustrated) consists of 9 matching pieces. A beautiful large salad bowl that's wonderful for entertaining; a well-designed fork and spoon set to allow you to toss and serve your favorite salads in style; two cruets with stoppers for oil and vinegar plus two extra large salt and pepper shakers. This gift is yours when you open an account of \$500.00 or more or deposit \$500.00 or more to your present account. Sorry, only one gift per family and gifts are not mailable.

CHILDREN WILL FIND THIS WEBSTER DICTIONARY A GREAT TIME-SAVER

So handy for school and the home, this pocket size dictionary is free when you open a children's account of \$10.00 or more or deposit \$10.00 or more to their present account. Sorry, only one gift per account—gifts not mailable.

Savers Earn More at St. Anthony Savings
4 3/4% ON INVESTMENT ACCOUNTS
5% ON BONUS SAVINGS ACCOUNTS
SAVINGS IN BY THE 10th OF THE MONTH WILL EARN FROM THE 1st
• Quarterly Dividends •

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

JOSEPH F. GRIBAUSKAS—EXECUTIVE SECRETARY

1447 SO. 49th COURT • CICERO, ILLINOIS • 60650
PHONE 656-6330

HOURS: DAILY 9-5 MON. 9-5 SAT. 9-1 WED. CLOSED

SEARS

HERITAGE MEMORIALS
ANTKAPIAI IR
PAMINKLAI
yra pilnai garantuoti
Sears, Roebuck and Co.

KAINOS nuo \$74.95; į tą kainą įeina pristatymas ir padėjimas ant kapo. Kapinių mokesčiai atskirai.

SUTAUPOTE • APTARNAVIMAS • PATENKINTI

6153 South Western Ave. Tel. HEmlock 4-4800

THOMAS J. KEARNS, vedėjas.

UZAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA

„Pianino“ eilė dėl vestuvių, banketų, ugdymų ir kitų papuošimų

2448 West 63rd STREET

Telef. PRospect 8-0833 PRospect 8-0834

EUDEIKIS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Trys Moderniškos Koplyčios:

4605 - 07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

4330 - 34 South California Avenue

Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street

1410 So. 50th Ave., Cicero

Telef. GR 6-2345-8

Telef. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parading Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. Niperville 7-6668

PIRKITE DABAR YIESIOG NUO MR. NELSON

SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEdercrest 3-6336

Vienas blokas nuo kapinių

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET

2314 W. 23rd PLACE

Telef. REpublic 7-1213

Telef. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4948 S. CALIFORNIA AVE.

Telef. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Telef. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 SO HALSTED STREET

Telef. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 SO. MICHIGAN AVE.

Telef. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 SO. LITUANICA AVE.

Telef. YArds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 SO. 50th AVE., CICERO, ILL.

Telef. OLYmpic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME

7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL., Telef. — 636-2320

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

SIUNTINIAI — LIETUVA ir kitus kraštus.

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av. Chicago, Ill. 60632, Tel. YA 7-5980

DEKORAVIMAS

IS VIDAUS IR IS LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi
J. RUDIS Tel. OLliffalde 4-1050

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli Miesto leidimai ir pilna apdrauda.

2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

APDRAUDŲ AGENTORA

Namų, automobilių, gyvybės, sveikatos ir bišno Patogios išmokėjimo sąlygos

J. BAGEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

A. ABALL ROOFING CO.

Isteigta prieš 49 metus.
Dengiamie visu rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminius, rinas, nutekamuosius vamzdžius. Dažome iš lauko. Taisome mūrą—"tuck-pointing". Pilnai apsidraude. Visas darbas garantuotas.

LA 1-6047 arba RO 2-8778

Skambinkite bet kurio laiku. Apskaičiavimai nemokamai

LEO'S SINCLAIR SERVICE

5957 So. Western Ave.

LEONAS FRANCKUS, Sav.

Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,

Tune-ups ir Motorų Remontas

Kampas 58th Street

Telefonas — PRospect 8-9533

VALOME KILIMUS IR BALDUS

Plauname ir vaškuojame visų rūšių grindis.

J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

BANGA

TV, Radio, Stereo, Air-Conditioners

Pardavimas ir taisymas

2649 W. 63rd St., Telef. 434-0421

P. Rudėnas K. Simulius

KARL MAY, INDENŲ KULTAS VOKIETIJOJE

70 tomų K. May raštų ir 40 mil. egz. parduotų knygų

V. ALSEIKA, VOKIETIJA

Old Shatterhand tebejoja, Vokietijoje ir kituose europiniuose kraštuose tebekyla rašytojo Karl May kultas. Vokietijoje, Bambergo mieste įsikūrusi leidykla pasiryžusi išleisti visus Karl May raštus, neseniai pasirodė jau 72 tomas, pasirodys dar du, vėliau bus išleistas tomas su bibliografija. Karl May iš tikrųjų populiarus, jo nuotykių nepaprastai mėgiami, ypač jaunimo. Juk Vokietijoje visų May raštų bendras tiražas siekia net 40 mil. egz. Kuo būtų galima paaiškinti tokį reiškinį?

Bamberge tyrinėjama Winnetou kūrejo veikla

Šis vokiečių rašytojas, sukūręs jaunimo gerai prisimintinus Winnetou ir Old Shatterhand ir Haralį Omar ir Kara Ben Nemsi bei kitus herojus, savo pačioje jaunystėje yra septynerius metus įsidėjęs kalėjime. Seno-kai mirusiam (prieš 55 metus) rašytojui buvo mestas antisemitinis kaltinimas (vokiečių, semitų kilmės rašytojas Robert Neumann, gyvenęs Šveicarijoje), atsirado priekaištų dėl tariamai antihumanistinės krypties Karl May raštuose. Priekaištams atremti ir visais atžvilgiais reabilituoti produktų, mirusį rašytoją Bamberge įkurtas kolektyvas "K. May tyrinėjimai", jam vadovauja Hamburgo prof. dr. Prof. H. Stolte. Dabar mokslininkai bando įrodyti, kad K. May nebuvo antisemitu, bet draugavęs su žydais. I kaltinimus, kad rašytojas išlelia brutalios pajėgos ar imperalizmo pradus, dabar atsakoma, kad savo raštuose K. May kaip tik pasirodė esąs tautų susipratimo šalininkas, be to, pas jį negalima pastebėti jokių antirasistinių pažiūrų.

Psichopatinis asmuo su turtinga fantazija

Vokietijoje jau pasirodė du tomai, liečią May raštų, jų pobūdžio tyrinėjimus. Pirmajame tome, kurį redagavo Vienos prof. Otto Forst — Battaglia, sakoma, kad Karl May buvęs psichopatinis žmogus su nepaprastai didele fantazija, kartais negalėjęs net atskirti tikrovės nuo fantazijos. Dėl to ir jo nusikaltimai jaunystėje tegali būti laikomi tik fantazijos padariniais. Tokių, "nusi-kaltusių" rašytojų kategorijai dar priklauso rašytojai: Villon, Cervantes, Jack London, Hans Fallada, O'Henry...

Čia įdomu mesti žvilgsnį į paties rašytojo gyvenimą: jis gimė prieš 125 metus, 1842 m. vasario 25 d. Ernstthal, Saksonijoje (šiuo metu R. Vokietija). Jo tėvas — neturtingas audėjas. Vis dėlto jaunojo Karolio talentas pastebėtas dar pačioje jaunystėje, ir jis buvo pasiūstas į mokytojų seminariją. 19 m. amž. May jau susiduria su teismu — anuomet, būdamas pradžios mokyklos mokytoju, jis buvo pasiskolines laikrodį, dėl kurio pakaltintas vagyste. Vėliau jis neigė, jog turėjęs svetimą laikrodį. Bet šis pas jį buvo rastas. May pateko į savaitėms į kalėjimą, po to neteko ir mokytojo darbo, susidūrė su finansiniais sunkumais. Sekė apgavystės, net vagystės, pažintis su cirku ir arkliais, vėlesnėje kuryboje turėjusiais tiek daug reikšmės. Karl May anuomet skelbė: "Turiu atsikęšyti vi suomenėi..."

Iš nusikaltėlio — tautos švietėjas...

Sunkieji laikai tačiau buvo greit pamiršti. Pradėjo rodytis Karl May apysakos, kuriose paprastai gėris nugalė blogį. Nors ir keistai atrodo, bet May jau virs-ta tautos švietėju, auklėtoju. Įdomiausia, kad Karl May savo daugiau kaip 70 romanų ir apysakų

piešė spalvingus indėnų tipus, ... Ameriką tepamatė tik savo senatvėje, kai jau buvo pasirodę visi svarbiausi May veikalai. Tik senatvėje pasirodė priekaištai rašytojui, atsirado net kaltinimų, kad May buvęs homoseksualinių polinkių. Įvairūs mokslininkai Vokietijoje, Austrijoje šoko į rašytojo gynybos frontą. Aiškina (Schmid), kad May buvęs visai normalus žmogus, o jei jo apysakose moterys vaidina tik antraeilį vaidmenį, tai lengva paaiškinti, nes May juk buvęs jaunimo rašytojas. Pagaliau, jis buvo du kartus vedęs.

K. May kūryba susidomėjo ir čekai, ir lenkai.

Idomus reiškinys, Karl May su savo kūryba ypatingai mėgiamas pokarinėje Vokietijoje. Gal dėl to, kad vokiečių filminkai jau apie 10 metų suka vieną po kito filmą pagal May romanų motyvus — pasirodo, tokie May filmai labiausiai lankomi, o jų herojai virsta jaunimo dievaitais. Winnetou gi pavaizduotas ekrane — Pierre Brice (prancūzas) yra toli nurungęs "teenagerių" tarpe visus kitus, net žymiai stipresnius aktorius.

Tačiau ne tik jaunimas pamėgęs Karl May kūrybą, jo fanta-

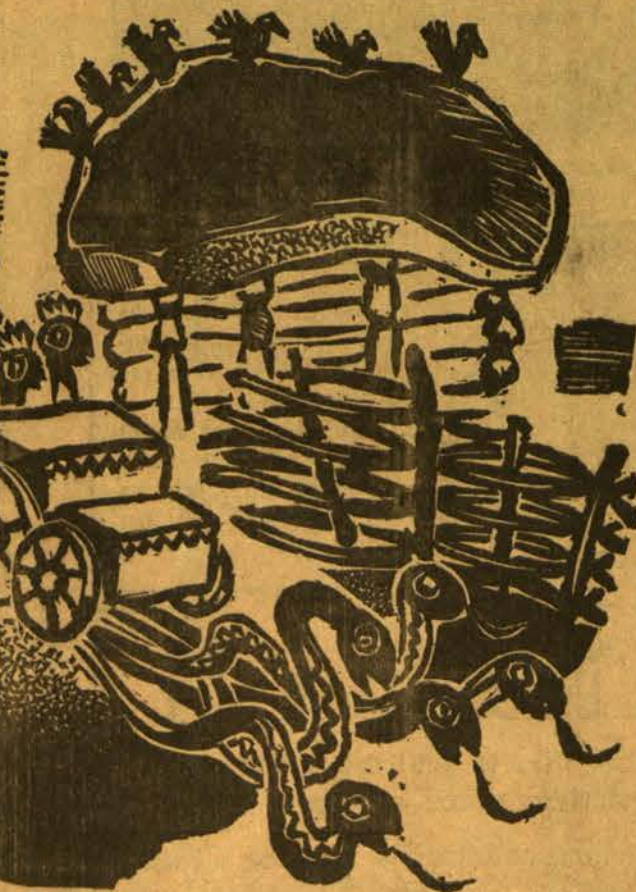

Rašytojas Karl May 1907 metais

zijos padarinius, bet ir suaugusieji. May apysakas skaityti mėgo: Albertas Einšteinas, Albertas Schweizeris, Hermannas Hesse, Thomas Mannas, Carl Zuckmay eris ir visa eilė kitų įžymiųjų. Net ir "raudonasis" Karl Liebknechtas buvo pamėgęs Winnetou nuotykius, net ir rytinėje Vokietijoje jau sukamas filmas pagal Karl May.

Panašus vaizdas ir "socialistinės stovyklos" kraštuose. May mėgiamas Lenkijoje, o Čekoslovakijoje, išleidus naują May apysakos laidą, ji buvo išgrobstyta

per kelias valandas. Kai kurias apysakas dabar verčiasi ir japonai. May romanai jau yra pasirodę malajų ir hebrajų kalbomis. Vokietijoje, Bamberge turimais duomenimis, Karl May raštai buvo ar yra verčiami į 25 kalbas. Tačiau apie indėnų nuotykių

P. Augius

Eglės pasaka (medžio raižinys)

Carl Sandburg, žymus amerikiečių poetas ir biografas, miręs liepos 22 d. Sandburgas visoj eilėj savo poezijos rinkinių apdainuoja Amerikos prerių platybes ir jos pramonės miestų šurkštą didingumą. Tačiau jo knygose netrūksta ir žmogiškos širdies kupinų, trapių lyriškų eilėraščių. Po W. Whitmano, Sandburgas yra vienas autentiškiausių amerikietiškos dvasios reikėjų literatūroje. O jo parašytas mifinis biografinis veikalas "Abraham Lincoln" yra šios rūšies klasikinės pavyzdys amerikiečių raštijoje. Už šią biografiją ir už poeziją Sandburgas yra apdovanotas dviguba Pulitzerio premija. Visuotinio pripažinimo Sandburgas susilaukė 1916 metais, kada paskelbė pluoštą savo eilėraščių, apdainuojančių Chicagą. Vieną jų čia pateikiame lietuviškajame vertime. O nuotraukoje matome patį poetą, plaukiantį Michigano ežerų Chicagos miesto fone.

Carl Sandburgo eilėraščiai

CHICAGO

Pasaulinis kiaulių skerdikė,

Irankių dirbėjas, kviečių seikėtojas.

Zaidėjas geležinkelais ir viso krašto

Važtos kilnojojas;

Triukšmingas, raumeningas, kovingas,

Placių pečių miestė:

Man sako, esi blogas, ir tikiu,

nes esu matęs tavo išsidažiusias moteris,

po dujų lempomis gundančias kaimo bernus.

Man sako, esi sukeltas, ir atsakau:

Taip, tiesa. Mačiau žmogūdų beždantių

ir laisvai grįžtančių vėl žudyti.

Man sako, esi brutalus, ir atsakau:

Mačiau betiklio išbadėjimo ženklus

tavo moterų ir vaikų veiduose.

Ir tai atsakęs, vėl kreipinosi į

pajuokiančius ši mano miestą ir, juos

pajuokdamas, sakau:

Prašau, parodykite man kitą miestą, dainuojantį

pakelta galva ir besigiriantį savo gaivumu,

nešifuotą, stiprų ir klatingą.

Beriantis magnetinius keiksmožius vargų sūku-

verčiantis darbą po darbo, išdidus, drąsus ko-

votojas,

ryškiai lenkiąs mažus, miestus minkštuolių;

Piktas kaip šuo seilėjantis liežuviu gundant pultį,

gudrus tarsi laukinis, kovojantis dykumoje,

Vienplaukis, kasantis, griauantis, planuojąs ir

laužantis ir atstatęs.

Dūmuos paskendęs, dulkėta burna, besijuokias

baltais dantimis,

Besijuokias kaip juokiasi jaunuolis, nors palenkta

likimo siaubingos naštos.

Besijuokias kaip juokias negalvojęs kovotojas,

niekada nepralaimėjęs mūšio,

Besigirias, besijuokias, kada po savo riešu jaučia

pulsą, po savo šonkauliais širdį gyventojų.

Besijuokias;

Besijuokias triukšmingu, raumeningu ir kovingu

jaunatvės juoku, pusnuogis, prakaituojąs,

išdidus būti kiaulių skerdiku, irankių dirbėju,

kviečių seikėtoju, žaidėju geležinkeliais ir viso

krašto važtos kilnojoju.

Vertė A. Naudžiūnas

MANIEJI ŽMONES

Manieji žmonės yra pilki,

balandžių, sambrėškos, audros pilkumo,

Juos vadina puikiausiais

ir man smalsu, kurlink jie eina.

PLONI REZIAI

Auksakalio dirbtuvėje mačiau vyrą kalantį

plonus auksu lapelius. Girdėjau moteriškes

juoką prieš daugelį metų.

Po persikais mačiau žiedus nubirusius

...nuderasytus rėžius nuotakos rūbo. Girdėjau

moteriškes juoką prieš daugelį metų.

Vertė St. Meringis

Antano Rūko dramaturgija

(Atkelta iš 3 psl.)

šalies" veiksmas ir penktasis vyksta realaus gyvenimo erdvė, o trečiasis ir ketvirtasis yra gryniai fantastiniai paveikslai. Tas lauzto veikalo vientisumą, nors autorius ir gana įmantriai protas uolas prasiiria. Vis dėlto gal būtų buvę geriau, jei Ant. Rūkas tą nuotykių kelionę būtų išlaikęs tikrovės plotmė.

Keturių jaunuolių charakteriai nėra sudėtingi, net ir pavojingais valandomis autorius neleidžia jiems savo vidaus išgyvenimų plačiau atverti — jie tik veržiasi į tikslą. Žymiai spalvingesni ir sudėtingesni yra indėnai, besodiniai ir velniai. Vaidintojams šie pastarieji ir būtų sunkiau įveikiama medžiaga.

"Svajonių šalis" — atskiras lapas Ant. Rūko dramaturgijoj, atokiai stovįs nuo "Bubulio ir Dundulio", o taip pat ir nuo "Vieno kiemo gyventojų". Tačiau "Svajonių šalis" egzistuoja, ji nėra prasimanymas ir fantazija, tą liudija ir veikalo motybai, paimtas iš Prano Vaičiūno eilių: "Yra šalis, kur upės teka linksmai tarp girių ūžiančių..."

Ta autoriaus intencija, žinoma, taikoma lietuvių išeivių jaunimui, o taip pat ir rašytojo kūrybinis polėkis, spindys "Svajonių šaly", be abejonės, mūsų

GRAFIKA IR GRAFIKAI

(Atkelta iš 2 psl.)

Petravičius, V. Ratas ir T. Valius — jų rinkiniai darbai. Be to, dar reikėtų paminėti V. K. Jonyną, sukūrusį daug iliustracijų knygoms ir A. Vaičaitį, atspaudusį savo litografijų komplektą atskiru leidiniu.

Prasidėjus emigracijai iš Europos, didelis grafikų būrys persikėlė Amerikon. Likusieji pasirinko Prancūziją, Angliją, Australiją ir kitus kraštus: iki šiol Amerikoje kurybingiausiai pasireiškė: V. Petravičius, V. K. Jonynas, P. Lapė, T. Valius, V. Ignas, A. Dargis, R. Viesulas ir daugelis kitų, vis kuriančių, vis rengiančių savo individualias parodas ir dalyvaujančių tarptautinio lygio parodose. Daugelis jų jau yra įsigiję vardus, žinomus ne vien tik amerikiečių, bet ir tarptautinių kritikų. Pavyzdžiui, R. Viesulas už savo darbus 1960 metais laimėjo "Tamarind Lithography Workshop" stipendiją ir, ja pasinaudodamas, sukūrė litografių ciklą, "Toro Desconocido". Ciklas ryškiai visų įvertintas. 1961 metais Bostono Dailės muziejus savo išleistoje knygoje "The Artist and the Book, 1860-1960" plačiai aprašo R. Viesulą ir puikiai vertina jo sukurtas litografijas.

Kituose kraštuose lietuviai grafikai taip pat stipriai reiskiasi. Prancūzijoje — Ž. Mikšys, P. Gailius, o ypač V. Kasiulis.

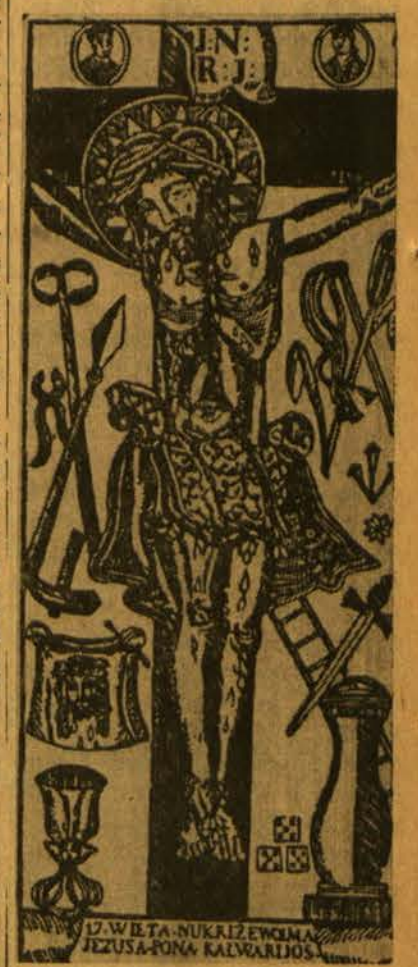

Albrechtas Dueris Nukryžiuojamas (medžio raižinys, detalė)

V. Kasiulis yra ten laikomas vienu iš geriausių jaunųjų Pariziaus Mokyklos atstovų, o jo grafikos darbai yra plačiai pasisklidę po visą pasaulį.

Australijoje mūsų grafikai irgi neatsilieka nuo kitų. Jie dalyvauja ten pasaulinėse parodose, jų darbai kabo nuolatiniuose muziejų ir galerijų kolekcijose. Prieš kelis mėnesius aktorius Vincent Price, viešėdamas Australijoje, įsigijo vienoje australų galerijoje H. Šalkausko, L. Urbono, E. Kubos ir kitų lietuvių dailininkų darbus.

Paverstoje Lietuvoje grafikos menas, kaip ir kitos meno šakos, neturi per daug kuo pasididžiuoti. Sovietų priverstinis realizmas varžo dailininkus, trukdydamas jiems laisvai išsi-

Nukryžiuojamas Lietuvių liaudies meno raižinys (19 amž.)

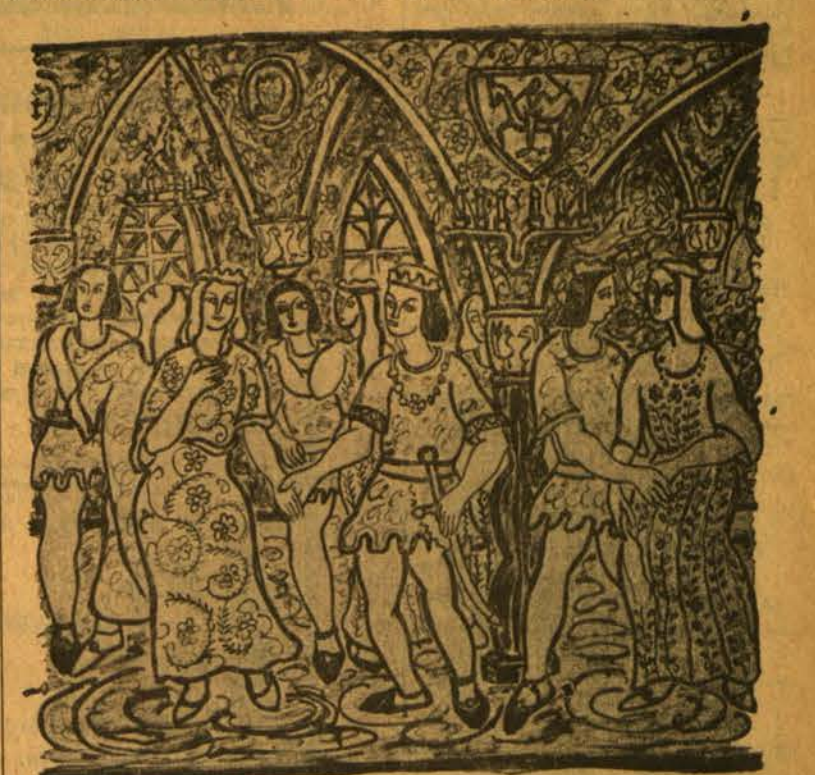
sakyti. Temos gerokai suvaržytos komunistinėmis, propagandinėmis vizijomis, o technika mažai ką pažengusi nuo nepriklausomybės laikų. Paėmus šiomis dienomis Lietuvoje darytą grafikos darbą, kartais net atrodo, kad žiūri į devyniolikto amžiaus Vakarų Europoje sukurtą paveiksluką. Didesnė pažanga matyti vien knygų, ypač vaikiškų pasakų, iliustravime. Čia dailininkai, jausdamiesi laisvesni, randa progos išbandyti naujas technikas ir naujus stilius. Tose iliustracijose jau dažnai matyti gyva, moderniška ir grynai lietuviška siela.

(Bus daugiau)

gyvenime turi savo vietą ir reikšmę.

Ne visus Ant. Rūko dramaturgijos veikus man pavyko gauti. Paminėjau tuos, kuriuos perskaičiau — scenoj nei vieno jų man neteko matyti. Tačiau tikiuosi, kad ir tom pastangom padariau nors kuklų įvadą į Ant. Rūko dramaturgiją. Ji yra atskira ir

savaiminga. Jei, pvz., greta sustatytumėm Alantą ir Rūką (ko iš tikro nereikia daryti) — netrukus pamatytumėm, kad Alantas yra daugiau intelektualus, o Rūkas daugiau emociingas. Tai skirtingos spalvos, bet skirtingume, berods, ir slypi atskiro dramaturgo viena iš kūrybinės galios apraiškų.

Viktoras Petravičius

Senoj Lietuvoj